R G B WH GR BL Grey Scale #13 C M Y K DANES PICTA .COM
A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ STRATEGICZNO-OBRONNY

Katedra Geografii Wojennej

Egz. 2

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
Nr ewid. II
Akademii Obrony Narodowej

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ
WYDZIAŁ STRATEGICZNO-OBRONNY
Nr 155
Wpłynęło 1997 -05- 07
Zał. 6/24 Ark. 47

ZASADY OPRACOWYWANIA PLANÓW OCHRONY ŚRODOWISKA I PRZESTRZENNEGO UŻYTKOWANIA POLIGONÓW WOJSKOWYCH

Biblioteka Główna
Akademii Obrony Narodowej
S/3407
05-003407-002-0

WARSZAWA 1997

BIBLIOTEKA GŁÓWNA AKADEMII OBRONY NARODOWEJ Nr ewid. II

62301

Colour Chart #13 Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black Inches Centimetres DANES PICTA .COM

Kierownik zespołu:

płk w st.spocz. prof.dr hab. Julian SKRZYP

Członkowie zespołu:

1) płk w st. spocz.prof.dr hab. Zdzisław MONDRZYCKI
2) płk dr hab. Stanisław STAŃCZUK
3) płk dr Zbigniew LACH
4) mjr mgr inż. Leszek BĄK (sekretarz naukowy)

Konsultant: dr Jerzy STAWIN

Prace techniczne: Anna GŁOGOWSKA

Pracę wykonano na zlecenie Oddziału Ochrony Środowiska
Departamentu Społeczno-Wychowawczego MON

10230

Spis treści

WSTĘP 3

I. PODSTAWY WYJŚCIOWE DO PLANOWANIA 7

1.1. Zasady ogólne 7
1.2. Mapy topograficzne i specjalne jako podkłady dokumentacji graficznej 8
1.2.1. Wymagania NATO dotyczące map topograficznych 8
1.2.2. Wymagania NATO dotyczące map specjalnych 10
1.3. Mapy tematyczne jako źródło informacji do opracowania dokumentacji planistycznej..... 12
1.4. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego 16
1.5. Ustawodawstwo dotyczące ochrony środowiska 17
1.5.1. Ustawy i rozporządzenia RP 17
1.5.2. Zarzadzenia resortowe 20

II. STRUKTURA ORAZ TREŚĆ „PLANU OCHRONY ŚRODOWISKA I PRZESTRZENNEGO UŻYTKOWANIA POLIGONU (PLACU ĆWICZEŃ) .....”
(nazwa) 22

2.1. Ogólna charakterystyka 22
2.2. Zagospodarowanie przestrzenne poligonu, podstawowe warunki bytowania oraz stan środowiska 24
2.3. Użytkowanie poligonu w bliższej i dalszej perspektywie 28
2.4. Synteza zagospodarowania przestrzennego poligonu oraz stan środowiska w ujęciu dynamicznym 30
2.5. Opracowania kartograficzne stanowiące dokumentację graficzną planu 32

III. PROCEDURY W ZAKRESIE PLANOWANIA I REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘCIA 37

ZAKOŃCZENIE 42

ZAŁĄCZNIKI:

1. Treść „Planu ochrony środowiska i przestrzennego użytkowania poligonu wojskowego (placu ćwiczeń) .....”
nazwa
2. Umowne znaki (symbole) specjalne.
3. Porównanie treści legend map poligonowych (niemieckich i polskich).
4. Porównanie treści legend map poligonowych (angielskich i polskich).
5. Źródła prawa ochrony środowiska.
6. Porozumienie Ministrów Obrony Narodowej oraz Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa

WSTĘP

Plan ochrony środowiska i przestrzennego użytkowania poligonu wojskowego stanowi podstawową dokumentację planistyczno-realizacyjną, w oparciu o którą funkcjonuje dany obiekt szkoleniowy ze szczególnym uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska i przeciwdziałania jego degradacji. Obszerna część przedmiotowego planu zawiera również materiał dokumentujący stan środowiska na poligonie (placu ćwiczeń).

Z uwagi na to, iż w dyspozycji Sił Zbrojnych RP znajduje się znaczna część terytorium kraju (około 1% powierzchni), a działalność wojsk zwłaszcza na poligonach prowadzi do naruszenia równowagi ekosystemów i przyczynia się do degradacji lub nawet zniszczenia części środowiska, należy podjąć szerokie działania zmierzające do kompleksowego rozwiązania poruszonego problemu.

Tereny użytkowane przez siły zbrojne poszczególnych państw stanowią część kontynentu, a w szerszym kontekście i całego świata. Z tego powodu nie mogą być te obszary wyłączone z działań i programów podejmowanych zarówno przez poszczególne państwa jak i społeczności międzynarodowe, również wojskowe (np. w NATO), a mających na celu ochronę środowiska i przeciwdziałanie jego degradacji.

Do ochrony środowiska zobowiązuje wszystkie kraje świata Deklaracja Sztokholmska ONZ z 1972 r. oraz globalny Program Działań Szczytu Ziemi, przyjęty w Rio de Janeiro w 1992 roku. W czasie tych konferencji uznano bowiem, że dalsza degradacja środowiska stanowi zagrożenie życia na Ziemi.

Zgodnie z podjętymi wówczas ustaleniami wiele państw i organizacji międzynarodowych, w tym Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) oraz Unia Europejska (UE), opracowały własne programy ochrony śro-

dowiska[1]. Polska także podjęła działania w tym kierunku, tj. ratyfikowała wiele konwencji międzynarodowych oraz zobowiązała się do ujednolicenia swojego ustawodawstwa w zakresie ekologii z przepisami prawnymi państw członkowskich OECD i Unii Europejskiej.

Zadania związane z ochroną środowiska są rozległe, skomplikowane i kosztowne, ale i realizacja ich jest niezbędna. W tym celu większość państw zachodnioeuropejskich zmuszona była zaangażować znaczne siły i środki oraz stworzyć stosowne systemy motywacji i egzekucji prawa ekologicznego. W to priorytetowo traktowane przedsięwzięcie zaangażowały się zarówno instytucje państwowe, jak i społeczne. Efekty tej działalności są już widoczne, gdyż warunki ekologiczne uległy tam znacznej poprawie i stan środowiska jest przeważnie lepszy niż w Polsce[2].

Ważną rolę w całokształcie tego przedsięwzięcia odgrywają także siły zbrojne poszczególnych państw, należących zwłaszcza do NATO, gdyż zagrożenie ekologiczne jest tam traktowane niemal równoważnie z zagrożeniem militarnym. Dlatego też umacnianie obronności państwa odbywa się na równi i w zgodności z zachowaniem walorów środowiska na możliwie najwyższym poziomie. Przykładem tego może być Bundeswehra, w której ochronę środowiska uważa się za jedno z najważniejszych zadań specjalistycznych wojsk.

Chcąc zbliżyć się do standardów obowiązujących w państwach NATO, Siły Zbrojne RP będą również zmuszone do zapewnienia skuteczniejszej ochrony całokształtu warunków środowiska, na takim poziomie, na jakim występuje to w innych armiach tego paktu. Ponieważ działalność sił zbrojnych wpływa destrukcyjnie na środowisko głównie w tych rejonach gdzie wojsko

---

[1] Próby ochrony środowiska podjęto 100 lat temu w Anglii i Holandii. Nie przyniosły one jednak oczekiwanych rezultatów gdyż w 1930 r. w dolinie MOZY (Holandia) stężenie zanieczyszczeń powietrza spowodowało 60 zgonów. Natomiast w 1952 r. utrzymująca się przez kilka dni w Londynie gęsta mgłą stworzyła nad miastem swoisty „dach", który nie przepuszczał zanieczyszczonego powietrza w wysokie warstwy atmosfery, co spowodowało zgon 4 000 osób, a w 1956 r. - 1 000 osób.

[2] Zanieczyszczenie powietrza w postaci pyłów i gazów w Polsce osiągnęło poziom stawiający nasz kraj w rzędzie najbardziej zanieczyszczonych rejonów Europy. Polska jest największym w Europie producentem odpadów. Należy też do najuboższych w zasoby wodne krajów kontynentu a jednocześnie w polskich rzekach płyną wody, nie nadające się nawet do gospodarczego wykorzystania.

przebywa stale, prowadząc różnego rodzaju ćwiczenia, więc w pierwszej kolejności celowe jest rozwiązanie tego problemu na poligonach i placach ćwiczeń[3].

Wychodząc naprzeciw powyższym potrzebom oraz kierując się podstawowym celem funkcjonowania poligonów, jakim jest podniesienie poziomu szkolenia wojsk (poprzez stworzenie im możliwości odbywania kompleksowych ćwiczeń i strzelań) - w niniejszym opracowaniu sformułowano takie zasady użytkowania ośrodków szkolenia poligonowego aby zminimalizować skutki negatywnego oddziaływania ćwiczących wojsk na środowisko. Proponowana dokumentacja opracowywana dla każdego poligonu i stanowiąca podstawę jego funkcjonowania została zatytułowana „PLAN OCHRONY ŚRODOWISKA I PRZESTRZENNEGO UŻYTKOWANIA POLIGONU WOJSKOWEGO (PLACU ĆWICZEŃ) ..... „.

(nazwa)

Niniejsze opracowanie składa się z trzech rozdziałów i sześciu załączników. Przedstawiono w nich ogólne podstawy wyjściowe do planowania, strukturę i treść przedmiotowego planu oraz procedury dotyczące sporządzania planów.

Za główny cel niniejszego opracowania przyjęto:

- wypracowanie procedur sporządzania dokumentacji „poligonowej" w aspekcie jej zgodności z wymogami NATO;

- nadanie ochronie środowiska poligonów wojskowych należnej mu rangi.

Z potrzebą ujednolicenia dokumentacji „poligonowej" oraz podniesienia rangi ochrony środowiska nie można już dłużej zwlekać. Trudno bowiem wy-

---

[3] O tym jak poważne szkody ekologiczne mogą występować na obszarach użytkowanych przez wojska świadczy dobitnie raport końcowy Głównego Inspektora Ochrony Środowiska pt.: "Identyfikacja i wycena szkód ekologicznych spowodowanych przez stacjonujące w Polsce wojska Federacji Rosyjskiej". Przedstawiono w nim wyniki badań prowadzone w 21 obiektach stacjonowania i szkolenia na naszym terytorium obcych wojsk. Istnieje uzasadniona obawa, iż środowisko - w użytkowanych przez nasze wojska kompleksach poligonowych i koszarowych może być w wielu przypadkach w podobnym stopniu zdegradowane, bowiem niektóre jednostki wojskowe obejmują również poligony i obiekty opuszczone przez wojska radzieckie.

obrazić sobie przyjęcie Polski do Paktu Północnoatlantyckiego z tak odbiegającą od standardów NATO dokumentacją, która obowiązuje obecnie w Wojsku Polskim, gdyż integracja (zgrywanie) sił zbrojnych zapoczątkowana zostanie wspólnymi ćwiczeniami[4], prowadzonymi głównie na poligonach. Za podstawę do ujednolicenia struktury i treści planu zaprezentowanego w niniejszej pracy przyjęto dokumentację obowiązującą obecnie w armii niemieckiej. Uznano bowiem, że występujące w części Niemiec warunki (zwłaszcza fizyczno-geograficzne) są zbliżone do warunków polskich. Zadbano jednak o to aby zachowana została specyfika polska.

Dalsza realizacja podjętego zadania, zwłaszcza od strony praktycznego opracowania dokumentacji poligonów, wymagać będzie zaangażowania wielu instytucji i komórek podległych zarówno MON, jak i innym resortom gospodarki narodowej. Dotyczy to m.in. instytutów podległych Ministerstwu Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, które mają bogate doświadczenie i możliwości wykonania wielu materiałów źródłowych i cząstkowych niezbędnych w zestawie dokumentacji poszczególnych planów.

W związku z powyższym zarówno zleceniodawca, jak i autorzy niniejszego opracowania czują się zobowiązani przedstawić zainteresowanym instytucjom proponowany zakres tematyczny i układ opracowanego planu z prośbą o ustosunkowanie się do nich. Autorzy są przekonani, że uzyskane opinie, wnioski i sugestie ułatwią im dalszą realizację podjętego tematu dla dobra Sił Zbrojnych RP i państwa.

---

[4] Doświadczenia z odbytych już ćwiczeń w ramach „Partnerstwa dla pokoju", czy udostępniania poligonów wojskom NATO dowiodły, iż pełna dokumentacja ośrodków szkolenia poligonowego jest już obecnie niezbędna.

I. PODSTAWY WYJŚCIOWE DO PLANOWANIA

1.1. Zasady ogólne

Poligon wojskowy[5] stanowi wydzielony i odpowiednio przygotowany obszar terenu ze znajdującymi się na nim obiektami szkoleniowymi oraz urządzeniami zaplecza logistycznego. Użytkowanie każdego poligonu przez ćwiczące wojska powinien regulować „Plan ochrony środowiska i przestrzennego użytkowania poligonu wojskowego (placu ćwiczeń) ..... (nazwa)" sporządzony przez jego komendę .

Powyższe plany, w świetle przygotowywania się Sił Zbrojnych RP do współpracy ze strukturami NATO, powinny być dostosowane do wymagań tego paktu. Oznacza to, że zasadnicze ich dokumenty opracowywane będą w standardach NATO obowiązujących wszystkich jego członków. W związku z powyższym zakłada się, iż:

1. Podstawowe dokumenty graficzne wykonywane będą na wojskowych mapach topograficznych i specjalnych.
2. Pomocnicza dokumentacja planistyczna może być wykonywana na mapach tematycznych, wydawanych przez wyspecjalizowane instytucje cywilne. Mapy te jednak głównie stanowić będą źródło informacji o środowisku.
3. Ustalenia planu ochrony środowiska i przestrzennego użytkowania poligonu wojskowego nie mogą być sprzeczne z ustaleniami zawartymi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
4. Uregulowania prawne dotyczące ochrony środowiska mają moc wiążącą, także w stosunku do poligonów wojskowych.

Przyjęte założenia omówiono szerzej w punktach 1.2÷1.5.

---

[5] Nazwa skrócona odnosząca się do ośrodków szkolenia poligonowego, garnizonowych placów ćwiczeń i in. obiektów przestrzennych przeznaczonych do szkolenia wojsk w terenie.

1.2. Mapy topograficzne i specjalne jako podkłady dokumentacji graficznej

1.2.1. Wymagania NATO dotyczące map topograficznych

Wymagania dotyczące map topograficznych precyzują dokumenty standaryzacyjne NATO z dziedziny geodezji i kartografii zwane STANAG (standarization Agreement), opracowane przez Military Agency for Standarization (MAS). Standaryzacje prac geodezyjno-kartofgraficznych w NATO rozpatruje się pod względem ważności na równi z innymi dziedzinami, np. standaryzacją uzbrojenia. W dokumentach standaryzacyjnych unormowane zostały wszystkie elementy prac geodezyjno-kartograficznych w zakresie projektowania, realizacji, norm technicznych, ocen, wzorów dokumentów, jednostek miar, dokładności, itd.

Przygotowanie zunifikowanych map wymaga dużych nakładów finansowych i czasu. Dlatego też w krajach członkowskich przyjęto rozwiązania stopniowego przystosowywania do standardów NATO dotychczasowych, najbardziej aktualnych, seryjnych, cywilnych map topograficznych w skalach 1:25 000, 1:50 000 i 1:100 000 (STANAG 3677). Całkowitą standaryzacją objęto mapę topograficzną w skali 1:250 000. Mapa ta na obszar państw NATO i inne rejony świata wydawana jest jako: operacyjno-lądowa (Joint Operations Graphic-Ground- JOG) i operacyjno-lotnicza (Joint Operations Graphic-Air).

Zarząd Topograficzny Sztabu Generalnego WP do opracowania wojskowych map topograficznych, w wersji dostosowanej do standardów NATO, przystąpił w 1993 roku. W pierwszej kolejności opracowano i wydano mapy na następujące ośrodki szkolenia poligonowego: Ustka, Biedrusko, Wędrzyn, Drawsko Pomorskie i Żagań. Docelowym zadaniem SG WP jest opracowanie i wydanie na obszar kraju wojskowych map topograficznych w standardach NATO, obejmujących mapę w skali 1:50 000 oraz mapę operacyjną (JOG) w skali 1:250 000. Mapy te są już wykonywane na określone obszary kraju, gdyż

wynika to z potrzeb współpracy ze strukturami NATO. Stan dotychczasowy oraz zadania przejściowe i docelowe Służby Topograficznej WP w zakresie wykonywania map topograficznych przedstawia tabela 1.1.

Tabela 1.1.

Stan aktualny i planowane opracowania analogowych map topograficznych

Stan dotychczasowy	Zadania	
	przejściowe	docelowe
	Mapy dostosowane do standardów NATO	Mapy opracowane w standardach NATO
Elipsoida: Krasowskiego 1942 Odwzorowanie: Gaussa-Krügera (6°) Układ współrzędnych: 1942	Elipsoida: Krasowskiego 1942/WGS-84 Odwzorowanie: Gaussa-Krügera (6°) Układ współrzędnych: 1942/UTM	Elipsoida: WGS-84 Odwzorowanie: Merkatora Układ współrzędnych: UTM
1:10 000 (1967-1974)	1:25 000	1:50 000
1:25 000 (50% pokrycia kraju)		
1:50 000	1:50 000	1:250 000 JOG - lotnicza
1:100 000	1:100 000	1:250 000 JOG - operacyjna
1:200 000		
1:500 000		1:500 000
1:1 000 000		1:1 000 000
Mapy specjalne	**Mapy specjalne** 1. Mapa ośrodków szkolenia poligonowego 2. Mapa deklinacji magnetycznych 3. Mapa danych geodezyjnych	Mapy specjalne w zależności od potrzeb

Z tabeli 1.1. wynika, że w okresie przejściowym do celów związanych z opracowaniem dokumentacji mogą być dostępne mapy topograficzne w skali 1:25 000, 1:50 000 i 1:100 000 oraz mapy specjalne: poligonowe, danych magnetycznych i geodezyjnych. Docelowo (2010 rok) planuje się rezygnację z mapy topograficznej w skali 1:25 000. Mapa w tej skali będzie jednak niezbędna do sporządzania planów użytkowania poligonów i ochrony środowiska. W związku z powyższym zachodzi pilna potrzeba podjęcia odpowiednich działań w celu zmiany docelowych zamierzeń sił zbrojnych w odniesieniu do planowanych opracowań kartograficznych.

1.2.2. Wymagania NATO dotyczące map specjalnych

Zasady wykonywania map specjalnych regulują wspomniane instrukcje STANAG. Wymagania dotyczące map ośrodków szkolenia poligonowego zawiera STANAG 3833. Zgodnie z tą instrukcją państwa członkowskie NATO zobowiązane są do wytwarzania map poligonów wojskowych w skali 1:25 000 i 1:50 000 oraz stosowania na nich zunifikowanej symboliki (umownych znaków specjalnych). Dla wspomnianych map, podobnie jak dla map topograficznych, przyjęto odpowiednie podstawy matematyczne, tj.: elipsoidę odniesienia (WGS-84-Word Geodesic System), odwzorowanie kartograficzne (walcowe, poprzeczne Merkatora) oraz układ współrzędnych UTM. Ponadto przyjęto pewne ograniczenia i zasady, które powinny być przestrzegane przez wszystkie państwa tego paktu. Ogólnie można je sformułować następująco:

1. Mapy poligonów wojskowych będą wytwarzane poprzez nadrukowanie informacji dotyczących obiektów ćwiczebnych na odpowiednie arkusze istniejących standardowych map topograficznych[6] w skali 1:25 000 i 1:50 000, przy czym linie podziału arkuszowego map obszarów ćwiczeń (poligonów) mogą się różnić od serii standardowych. Oznacza to

[6] Chodzi tu o mapy podkładowe, drukowane w osłabionych kolorach (odbitki ozalidowe). Zasady ich wytwarzania reguluje STANAG 3675

możliwość wykonania takiego montażu arkuszy aby cały poligon znalazł się na jednym arkuszu mapy.

2. Odpowiedzialność za produkcję map poligonów wojskowych spada na państwa, na których terytorium poligony te się znajdują. W trakcie przeprowadzenia ćwiczeń międzynarodowych należy stosować mapy wydawane przez państwo udostępniające poligon wojskowy.
3. Do przedstawiania informacji specjalnej na mapach poligonów należy stosować minimum dwa kolory, w tym kolor czerwony do przedstawiania rejonów niebezpiecznych, zwłaszcza stanowisk ogniowych, kierunków prowadzenia ognia, rejonu celów itp.
4. Umowne znaki (symbole) specjalne, przedstawione w załączniku 2, mogą mieć różną wielkość, jednak pod warunkiem, że zachowany zostanie ich kształt. W przypadku braku jakiegoś znaku do przedstawienia dodatkowej treści na mapie wydawca może stosować własną symbolikę.[7]
5. Umowne znaki (symbole) specjalne stosowane na mapach poligonów powinny być także przedstawione, zinterpretowane i opisane w legendzie znajdującej się na przedniej lub tylnej stronie mapy. Teksty w legendzie w miarę możliwości powinny być przedstawione w wersji językowej państw, których wojska głównie korzystają z tych poligonów. Jako zasadę przyjmuje się jednak, że legenda będzie przedstawiona w języku narodowym i angielskim.

Mapy ośrodków szkolenia poligonowego wykonane przez Oddział Topograficzny SG WP nieco odbiegają od ustaleń NATO. Sytuacja specjalna przedstawiana jest na nich większą liczbą kolorów[8], zaś zakres tematyczny umownych znaków specjalnych jest zbyt ubogi w stosunku do potrzeb. Różnice w zakresie tematycznym znaków specjalnych stosowanych na mapach polskich oraz niemieckich i angielskich przedstawiono w załącznikach 3 i 4.

---

[7] Jeśli istnieje duże zagęszczenie obiektów, należy przeprowadzić ich selekcję (generalizację) preferując te, które wyrażają treść związaną z bezpieczeństwem ćwiczących wojsk. Obiekty, które ulegają częstym zmianom, nie powinny być przedstawione na mapach poligonów.

[8] W innych państwach NATO mapy te także odbiegają od ustaleń zawartych w STANAGu.

1.3. Mapy tematyczne jako źródło informacji do opracowywania dokumentacji planistycznej

Jak już wspomniano instrukcje STANAG nie wnikają w zasady sporządzania map tematycznych, wykonywanych przez wyspecjalizowane cywilne służby państw natowskich. Każde państwo wykonuje je według własnych, narodowych zasad. Te same założenia dotyczą także Polski. Mimo to w wielu państwach istnieją porozumienia między wydawcami map regulujące zasady ich wykonywania.

Mapy tematyczne w naszym kraju wydawane są przez różne resorty i na różnych podstawach matematycznych (ostatnio w układzie współrzędnych „1942"). Do najpowszechniej wykorzystywanych map należą wydawnictwa kartograficzne Ministerstwa Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa oraz Państwowej Służby Geodezyjnej i Kartograficznej pod egidą Głównego Geodety Kraju.

Do podstawowych map tematycznych mogących znaleźć zastosowanie w Siłach Zbrojnych RP, w tym sporządzania planów ochrony środowiska i przestrzennego użytkowania poligonów wojskowych, można zaliczyć:

- mapę geologiczno-gospodarczą w skali 1:50 000;
- mapę hydrogeologiczno-sozologiczną w skali 1:50 000;
- mapę hydrograficzną w skali 1:50 000;
- mapę sozologiczną w skali 1:50 000;
- mapy leśne, w tym mapę terytorialnego zasięgu działania nadleśnictw w skali 1:100 000 oraz mapę drzewostanu i mapę siedlisk leśnych w skali 1:20 000.

Mapa geologiczno-gospodarcza Polski w skali 1:50 000 jest kartograficznym odwzorowaniem występowania kopalin w strefie przypowierzchniowej i wgłębnej oraz gospodarki złożami, na tle wybranych elementów górnictwa i przetwórstwa kopalin, hydrogeologii, geologii inżynierskiej, przyrody, krajobrazu i zabytków kultury. Przeznaczona jest do praktycznego wspomagania regionalnych i lokalnych działań gospodarczych w tym planowania przestrzennego, zwłaszcza w zakresie wykorzystania i ochrony zasobów złóż oraz środowiska przyrodniczego.

Mapa przygotowana jest w formie cyfrowej jako baza danych „Mapy geologiczno-gospodarczej Polski" (MGGP) wykorzystującej i uzupełniającej inne bazy danych. Obejmuje ona pięć grup tematycznych:

- kopaliny,
- górnictwo i przetwórstwo kopalin,
- wody,
- warunki podłoża budowlanego,
- ochrona przyrody, krajobrazu i zabytków kultury.

Mapa hydrogeologiczno-sozologiczna w skali 1:50 000, opracowywana jest od 1991 r. w ujęciu arkuszowym układu „1942". Przedstawia dyspozycyjne zasoby wód podziemnych, ich jakość i ochronę w istniejących warunkach hydrogeologicznych. Każdy arkusz składa się z dwóch plansz: mapy zasobów i mapy sozologicznej (jakości wód podziemnych i ich zagrożeń), zawierającej między innymi potencjalne ogniska skażeń i kierunki migracji zanieczyszczeń, klasyfikację zagrożeń i ochrony wód wraz ze wskazaniami ochronnymi. Do map załączony jest tekst objaśniający i stanowiący ich integralną część.

Powyższa mapa opracowywana jest jako komputerowa baza danych, co w znacznym stopniu może w przyszłości ułatwić zainteresowanym dostęp do określonych warstw informacji.

Mapa hydrograficzna przedstawia warunki obiegu wody w powiązaniu ze środowiskiem geograficznym, czyli przepuszczalność gruntów, głębokość wy-

stępowania pierwszego poziomu wód podziemnych oraz rozmieszczenie wód powierzchniowych i zjawisk hydrograficznych z uwzględnieniem zjawisk i obiektów gospodarki wodnej. Tło podkładowe stanowi treść sytuacyjna w kolorze szarym oraz wysokościowa w kolorze brązowym mapy topograficznej w skali 1:50 000.

Na treść tematyczną mapy hydrograficznej składają się:

- topograficzne działy wodne;
- wody powierzchniowe;
- wypływy wód podziemnych;
- wody podziemne pierwszego poziomu;
- przepuszczalność gruntów;
- obiekty i zjawiska gospodarki wodnej;
- punkty hydrometryczne pomiarów stacjonarnych.

Każdy z tych elementów jest reprezentowany przez grupę zjawisk i obiektów wodnych.

Mapa hydrograficzna jest wykorzystywana m.in. w planowaniu zagospodarowania przestrzennego oraz stanowi dokument do rejestracji przyszłych zmian zjawisk wodnych.

Mapa sozologiczna przedstawia stan środowiska przyrodniczego oraz przyczyny i skutki - tak negatywnych, jak i pozytywnych - przemian zachodzących w środowisku pod wpływem różnego rodzaju działalności człowieka, a także sposoby ochrony naturalnych wartości tego środowiska.

Tło podkładowe stanowi treść sytuacyjna i wysokościowa mapy topograficznej w skali 1:50 000 przedstawiona w kolorze szarym.

Treść tematyczna, wyeksponowana na szarym tle podkładowym mapy topograficznej, obejmuje następujące grupy elementów, uszeregowane w kilka poziomów informacyjnych:

- formy ochrony środowiska przyrodniczego;
- degradacja komponentów środowiska przyrodniczego;

- przeciwdziałanie degradacji środowiska przyrodniczego;
- rekultywacja środowiska przyrodniczego;
- nieużytki.

Mapa sozologiczna wykorzystywana jest przez decydentów i planistów na szczeblu regionalnym, wojewódzkim i gminnym.

Mapa drzewostanów i mapa siedlisk leśnych w skali 1:20 000, wykonywane są dla obrębów leśnych. Dla każdego obrębu opracowywane są dwie plansze tematyczne. Zakres treści określają ogólnie tytuły tych map. Obok gatunków drzewostanów pokazane jest ich zwarcie, wiek, elementy gospodarki leśnej (cięcia, odnowienia), elementy ochrony lasów, ochrony przeciwpożarowej oraz charakterystyka siedlisk leśnych i funkcji lasu. Mapy te są podstawowym źródłem informacji o lasach państwowych wykorzystywanych do charakterystyki przyrodniczej i waloryzacji obszarów leśnych.

Z przedstawionej charakterystyki wybranych map tematycznych wynika, że mogą one stanowić istotne źródło informacji, niezbędnych do sporządzenia planów ochrony środowiska i przestrzennego użytkowania poligonów wojskowych. Informacje te, zawarte w komputerowej bazie danych według grup tematycznych (warstw), mogą być łatwo dostępne, gdyż znajdują się w gestii instytucji państwowych zobowiązanych prawnie do świadczenia usług na rzecz obronności kraju.

Należy jednak nadmienić, że przedstawione wyżej mapy wydawane są w układzie współrzędnych „1942". Wystąpi więc konieczność nanoszenia na nie siatki UTM stosowanej na wojskowych mapach topograficznych. Aby uniknąć tych dodatkowych prac niezbędne jest zobowiązanie wydawców map tematycznych do opracowywania ich wg ustaleń MON lub udostępniania im przez wojsko podkładów wykonanych w standardzie NATO.

1.4. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

System planowania przestrzennego w Polsce określa Ustawa z dnia 7 lipca 1994 roku. Zgodnie z tą ustawą podstawowym elementem wspomnianego systemu są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, wykonywane przez gminy, przy czym nie muszą one obejmować całej gminy, lecz mogą ograniczać się tylko do obszarów przewidywanych pod inwestycje.

Treść i zakres planu miejscowego opracowuje się w oparciu o studium uwarunkowań.[9] Ponadto w planie miejscowym uwzględnia się programy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej oraz programy wojewódzkie.

Przedmiot ustaleń planów miejscowych reguluje art. 10 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym oraz przepisy wielu ustaw szczególnych[10], tj. ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska, ustawy o ochronie przyrody, ustawy o lasach, ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych i wielu innych. Należy nadmienić, że wymienione przepisy zawierają bardzo szeroki zbiór wymagań odnoszących się do planów miejscowych. Nie zawierają jednak obligatoryjnego katalogu spraw, które należy rozstrzygnąć w planie. Ustawodawca nie przesądza więc o przedmiocie (treści) miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, lecz przedstawia wykonawcy swobodę jego kształtowania. Wykonawca planu określając jego zakres przedmiotowy powinien kierować się zasadą, by uwzględniać wszystkie istotne uwarunkowania, mające wpływ na zakres i sposób ustalanych regulacji. Ogólnie przyjmuje się założenie, że - jeżeli jakiś problem, do którego odnoszą się ustawy szczególne, występuje na terenie objętym planem - nie można go pominąć przy sporządzaniu

---

[9] Każda gmina jest zobowiązana do sporządzenia studium do końca 1999 roku.

[10] W funkcjonującym obecnie systemie prawnym, unormowania wiążące się z zagadnieniami planowania przestrzennego zawarte są w około pięćdziesięciu ustawach.

planu. Musi on znaleźć odzwierciedlenie w rozwiązaniach zawartych w tym planie.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego nie obejmuje terenów poligonów wojskowych. Plany ochrony środowiska i przestrzennego użytkowania poligonów wojskowych, czyli uregulowania prawne dla tego obszaru wykonują organy wojskowe. Dla zachowania zbieżności regulacji prawnych zawartych w planie miejscowym z regulacjami prawnymi poligonów wojskowych niezbędna jest ścisła współpraca terenowej administracji wojskowej z władzami lokalnymi.

1.5. Ustawodawstwo dotyczące ochrony środowiska

1.5.1. Ustawy i rozporządzenia RP

Ochrona środowiska jest to obszerna gałąź wiedzy o charakterze interdyscyplinarnym (w tym wiedzy z zakresu nauki prawa ochrony środowiska) i zarazem podstawowa funkcja państwa. Znajduje swoje odzwierciedlenie w dokumentach ONZ oraz w prawie międzynarodowym.

W polskim ustawodawstwie podstawowe cele i główne założenia prawa ochrony środowiska, wyrażone w kompleksowej regulacji prawnej - UOŚ, są zbieżne z ogólnoświatową strategią ochrony środowiska opartą na dokumentach ONZ. W wielu dziedzinach tej działalności wewnętrzne prawo ochrony środowiska jako podstawa organizacji i funkcjonowania administracji, tworzy pewną symbiozę z prawem międzynarodowym.

W polskim prawie ochrony środowiska (załącznik 5) można wyróżnić cztery warstwy regulacji prawnej rangi ustawowej: zasady konstytucyjne, kompleksowa regulacja prawna (UOŚ), przepisy szczególne, do których odsyła UOŚ oraz normy prawne sozologiczne.

Rozpatrując polskie prawo ochrony środowiska w ujęciu przedmiotowym można wyróżnić trzy aspekty: gospodarczy, sanitarny i zachowawczy. Aspekt

gospodarczy dotyczy racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska przyrodniczego, aspekt sanitarny - ochrony środowiska przed różnego rodzaju zagrożeniami dla zdrowia i życia ludzkiego, a aspekt zachowawczy - ochrony ze względów ekologicznych określonych elementów lub walorów środowiska przed ich zniszczeniem lub degradacją (rys. 1.1).

Z prezentowanego rysunku wynika, że każdy z przedstawionych aspektów może być przedmiotem zainteresowania Sił Zbrojnych RP. W aspekcie gospodarczym zastosowanie mogą znaleźć następujące regulacje prawne: prawo o ochronie gruntów rolnych i leśnych, prawo leśne, prawo wodne i inne. W aspekcie sanitarnym szczególnego znaczenia dla sił zbrojnych nabierają regulacje prawne dotyczące ochrony środowiska przed substancjami chemicznymi, hałasem i wibracjami, odpadami oraz promieniowaniem. W aspekcie zachowawczym powinny być uwzględnione te elementy środowiska, które mogą znajdować się na terenach użytkowanych przez wojsko. Należą do nich obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, użytki ekologiczne i inne.

Uogólniając, można stwierdzić, że polskie prawo ochrony środowiska obowiązuje osoby fizyczne i prawne, w tym także siły zbrojne. Nakłada to na nie obowiązek wydawania przepisów wykonawczych stosownie do ukazujących się ustaw i rozporządzeń.

aspekt gospodarczy

Zasoby środowiska	Regulacja prawne
Zasoby powierzchni ziemi	Prawo o planowaniu przestrzennym
Zasoby gleby i innych gruntów rolnych i leśnych	Prawo o ochronie gruntów rolnych i leśnych
Lasy i inne zasoby gospodarki leśnej	Prawo leśne Prawo łowieckie
Zasoby wód śródlądowych i środowiska wodnego	Prawo wodne Prawo o rybactwie śródlądowym
Zasoby środowiska morskiego	Konwencja helsińska o ochronie środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego Prawo o zanieczyszczaniu Morza Bałtyckiego przez statki
Kopaliny	Prawo geologiczne i górnicze
Zasoby świata roślinnego i zwierzęcego	Prawo o ochronie przyrody

aspekt sanitarny

Dziedziny ochrony środowiska	Regulacja prawne
Ochrona zasobów leczniczych środowiska	Prawo uzdrowiskowe Prawo geologiczne i górnicze Prawo o planowaniu przestrzennym
Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniem	Konwencja w sprawie transgranicznego zanieczyszczania powietrza na dalekie odległości Konwencja genewska o ochronie warstwy ozonowej Kompleksowa regulacja prawna UOŚ
Ochrona środowiska przed substancjami chemicznymi	Prawo o substancjach trujących
Ochrona środowiska przed hałasem i wibracjami	Kompleksowa regulacja prawna UOŚ Prawo o planowaniu przestrzennym
Ochrona środowiska przed odpadami	Kompleksowa regulacja prawna UOŚ Prawo budowlane Prawo atomowe Prawo geologiczne i górnicze
Ochrona środowiska przed promieniowaniem	Kompleksowa regulacja prawna UOŚ Prawo budowlane Prawo atomowe Prawo geologiczne i górnicze

aspekt zachowawczy

	Organ kompetentny do utworzenia obiektu prawem chronionego
Parki Narodowe	Rada Ministrów
Rezerwaty przyrody	Minister OŚZNiL
Parki krajobrazowe	Wojewoda
Obszary chronione krajobrazu	Wojewoda lub rada gminy
Ogrody zabytkowe	Minister Kultury i Sztuki lub Wojew. Konserwator Zabytków
Parki wiejskie	Rada gminy
Ogrody botaniczne i zoologiczne	Minister OŚZNiL
Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt	Minister OŚZNiL Wojewoda lub rada gminy
Pomniki przyrody stanowiska dokumentacyjne Użytki ekologiczne Zespół przyrodniczo-krajobrazowy	Wojewoda lub rada gminy

Rys. 1.1. Prawne aspekty ochrony środowiska naturalnego

1.5.2. Zarządzenia resortowe

Jak już wspomniano w p. 1.5.1. regulacje prawne dotyczące ochrony środowiska obowiązują zarówno osoby fizyczne, jak i prawne, w tym siły zbrojne. W oparciu o ustawy i rozporządzenia z tego zakresu Ministerstwo Obrony Narodowej wydaje przepisy wykonawcze. Do podstawowych przepisów w tym względzie należy zaliczyć:

1. Porozumienie Ministrów Obrony Narodowej oraz Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (załącznik 6) z dnia 1 czerwca 1994 r. w sprawie korzystania z obszarów leśnych na potrzeby związane z obronnością i bezpieczeństwem Państwa.

2. Instrukcję działalności ośrodków szkolenia poligonowego (Szkol. 763/95).

Akty te regulują zasady korzystania z poligonów wojskowych, w tym obszarów leśnych. Nie wyczerpują jednak wszystkich zagadnień dotyczących ochrony środowiska ujętych w ustawodawstwie wyższego rzędu (ustawy i rozporządzenia). Wzorcowym rozwiązaniem legislacyjnym w tym zakresie mogą być unormowania przyjęte w Bundeswehrze.

Bundeswehra zgodnie z art. 20 Ustawy Zasadniczej zobowiązana jest do przestrzegania norm prawnych (ustaw i rozporządzeń) w dziedzinie ochrony środowiska. W oparciu o wspomnianą Ustawę Zasadniczą opracowano przepisy wykonawcze w formie regulaminów, rozkazów i zarządzeń. Są to: regulaminy centralne (10/1 - Dowodzenie, 40/1 - Zadania w garnizonie, 70/1 - Nieruchomości Bundeswehry), zarządzenia administracji dowództw terytorialnych, komend garnizonu i dowództw jednostek wojskowych oraz rozkazy dotyczące ochrony środowiska podczas ćwiczeń.

Wspomniane przepisy wykonawcze Bundeswehry ujmują w sposób kompleksowy ochronę środowiska zarówno podczas szkolenia na poligonie,

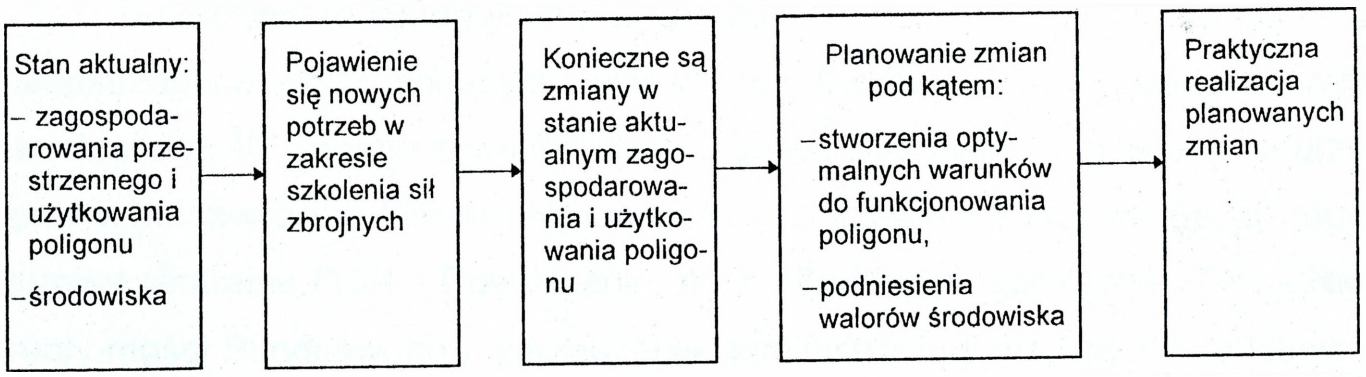
jak i w rejonach stałej dyslokacji. Ponadto wydano „Przewodnik ochrony środowiska w garnizonie", który jest adresowany do komendantów garnizonów szefów instytucji wojskowych i dowódców jednostek wojskowych. Zawiera on normy i wskazówki dotyczące ochrony środowiska oraz zasady współpracy administracji wojskowej i administracji krajów związkowych w sferze ekologii.

W świetle przedstawionych rozwiązań legislacyjnych w Bundeswehrze, unormowania prawne w Siłach Zbrojnych RP wydają się być wycinkowe. Istnieje więc potrzeba opracowania przepisów wykonawczych do ustaw i rozporządzeń oraz egzekwowania ustalonych zasad i norm ochrony środowiska.

II. STRUKTURA ORAZ TREŚĆ PLANU OCHRONY ŚRODOWISKA I PRZESTRZENNEGO UŻYTKOWANIA POLIGONU WOJSKOWEGO (PLACU ĆWICZEŃ)

2.1. Ogólna charakterystyka

Zasadniczym dokumentem traktującym kompleksowo o prawidłowym (pod każdym względem) funkcjonowaniu poligonu wojskowego oraz użytkowaniu go przez siły zbrojne - jest plan wymieniony wyżej w tytule niniejszego rozdziału. Stanowi on również podstawę do opracowania wszelkiej dokumentacji wykonawczej i uzupełniającej. Plan ten jest także uniwersalny w tym sensie, że odnosząc się do stanu aktualnego umożliwia zarazem planowanie przedsięwzięć w ujęciu perspektywicznym. Jego treść została sformułowana w taki sposób, aby można było sukcesywnie podnosić walory środowiska lub co najmniej nie dopuścić do jego degradacji. Proces całego przedsięwzięcia od strony praktycznej przedstawiono na rys. 2.1.

Rys. 2.1. Chronologia zdarzeń na poligonach wojskowych w aspekcie zmian zagospodarowania przestrzennego i ochrony środowiska

Na obecnym etapie rozeznania przedmiotowego problemu stwierdzono, że plan ochrony środowiska i przestrzennego użytkowania poligonu wojskowego (placu ćwiczeń) - podobnie jak w armii niemieckiej - powinien składać się z trzech części o następującej tematyce:

a) „Zagospodarowanie przestrzenne poligonu, podstawowe warunki bytowania oraz stan środowiska" - część A, w której będą sygnalizowane priorytety w zakresie możliwości korzystania przez siły zbrojne z całego obiektu oraz formułowane dane wyjściowe obrazujące aktualne uwarunkowania wpływające na planowanie perspektywiczne;

b) „Użytkowanie poligonu w bliższej i dalszej perspektywie" - część B, w której zostanie określony sposób wieloletniego użytkowania obiektu przez siły zbrojne w zgodności z wymogami ochrony środowiska;

c) „Synteza zagospodarowania przestrzennego oraz stanu środowiska" - część C, w której zawarte będą podstawowe elementy z poprzednich dwóch części (AiB), stanowiące między innymi podstawę do opracowania zarządzenia w zakresie ochrony środowiska.

Opracowanie struktury procesu planistycznego i naukowo-badawczego (związanego z przedmiotową problematyką) oraz ustalenie instytucji, komórek i osób odpowiedzialnych za koordynację i przebieg planowania (realizację badań), wykonawców poszczególnych rodzajów planów (działalności naukowo-badawczej) ze wskazaniem użytkowników tych materiałów - możliwe będzie do przedstawienia w ostatecznym kształcie po przeprowadzeniu reorganizacji w instytucjach administracji państwowej oraz Siłach Zbrojnych RP. Wstępną koncepcję realizacji zadań w tym zakresie przedstawiono w tabeli 3.1.

2.2. Zagospodarowanie przestrzenne poligonu, podstawowe warunki bytowania oraz stan środowiska

Zakłada się, że pierwsza część planu (A) powinna zawierać[11]:

a) informacje ogólne o poligonie [1.];

b) stan środowiska z elementami jego ochrony [2.-5.];

c) zagospodarowanie przestrzenne [6.-8.];

d) występujące zagrożenia i środki zapobiegawcze [9.-11.];

e) wykorzystanie pozamilitarne [12.].

Charakterystykę i ocenę wyżej wymienionych elementów należałoby odnieść wyłącznie do stanu aktualnego i wyraźnie oddzielić je od zamierzeń perspektywicznych oraz wynikających z nich zmian.

W informacji ogólnej niezbędne jest podanie:

- danych identyfikacyjnych, tj. nazwy poligonu (garnizonu) oraz jego rodzaju (np. poligon wojsk: lądowych - ogólnowojskowy, pancernych, rakietowych i artylerii, inżynieryjnych, chemicznych, lotniczych, morskich itp.),
- położenia administracyjnego i geograficznego, przebiegu granic (poligonu i strefy ochronnej), powierzchni ogólnej i użytkowanej przez wojska ćwiczące oraz wielkości terenów otwartych, zabudowanych, lasów i wód powierzchniowych (z podziałem na ogółem i użytkowane),
- bezpośredniej podległości poligonu oraz jego powiązania z publicznymi drogami samochodowymi, liniami kolejowymi i lotniskami,

---

[11] W nawiasach kwadratowych podano numerację rozdziałów zastosowaną w: „Planie ochrony środowiska i przestrzennego użytkowania poligonu wojskowego" stanowiącym załącznik nr 1.

- szczegółowego wykazu obiektów (placów ćwiczeń, strzelnic, pola roboczego, pasów taktycznych, kierunków, pól namiotowych itd.).

Wskazane jest także scharakteryzowanie powstania i rozwoju poligonu w aspekcie historycznym. Jest to celowe również i z tego powodu, że łatwiej można przewidywać charakter i rodzaj materiałów (odpadów) „pozostawionych" ewentualnie przez poprzednich użytkowników.

W końcowej części informacji należałoby podać uregulowania prawne określające stan własnościowy terenów poligonu i znajdujących się na nim obiektów. Wskazane byłoby wyróżnić tereny należące do: Skarbu Państwa (a będące jedynie w użytkowaniu Wojska Polskiego), osób prywatnych, spółdzielni, leśnictwa itp.

<u>W zakresie środowiska i jego ochrony</u> konieczne jest przedstawienie:

- stanu i stopnia degradacji rzeźby terenu, gruntów i gleb, roślinności (szczególnie lasów) oraz ich wpływu na prowadzone ćwiczenia, warunki ruchu pojazdów mechanicznych itp. - w zależności od typu pogody [2.1.],
- charakterystyki podstawowych elementów klimatycznych i ich wpływu na funkcjonowanie poligonu [2.2.],
- stanu wód powierzchniowych, stopnia ich zanieczyszczenia (rzek, kanałów, rowów, jezior i sztucznych zbiorników wodnych) oraz przydatności do prowadzenia ćwiczeń [3.1.],
- głębokości zalegania zwierciadeł wód podziemnych, kierunków ich spływu, położenia i wydajności studni głębinowych oraz możliwości pozyskiwania wody pitnej i do celów technicznych spoza systemu kanalizacyjnego [3.2.],
- stref ochronnych ujęć i źródeł wody oraz obszarów zasilania wód podziemnych [3.3.].

Ponadto niezbędna jest kompleksowa ocena stanu środowiska w poszczególnych rejonach poligonu (jeżeli występują różnice) z wyróżnieniem elementów podatnych na degradację [4.1.] oraz wskazanie warunków i zacho-

wań potrzebnych do utrzymania nie zakłóconej wegetacji cennych biotopów, w tym również przedsięwzięć umożliwiających zachowanie równowagi biologicznej [4.2.]. Szczególnie należałoby wyeksponować te elementy środowiska (np. pomniki przyrody, krawędzie wzniesień), które nie mogą ulec dewastacji [4.3.].

Na osobną uwagę zasługuje wskazanie zasad (ograniczeń i zakazów) pozyskiwania surowców mineralnych, sposób ich transportowania oraz wynikających stąd trudności w zakresie użytkowania poligonu [5.1.]. Niezbędne jest też ustalenie obszarów, na których występują i mogą występować zniekształcenia powierzchni terenu, powodowane wyrobiskami górniczymi oraz określenie związanych z tym ograniczeń i przedsięwzięć zabezpieczających [5.2.].

W odniesieniu do zagospodarowania przestrzennego (zainwestowania) poligonu zaleca się scharakteryzowanie:

- stanu rozwinięcia infrastruktury o charakterze komunalnym (sieci elektroenergetycznej, gazowej i wodno-kanalizacyjnej oraz obiektów i urządzeń z zakresu zaopatrywania, usług, a także gromadzenia i usuwania odpadów) z uwzględnieniem stopnia zaspokajania potrzeb wewnętrznych poligonu wraz z ćwiczącymi na nim jednostkami wojskowymi [6.1.],
- sposobu korzystania z urządzeń i sieci infrastruktury o charakterze komunalnym (uwarunkowania i ograniczenia) przez komendę na wewnętrzne potrzeby funkcjonowania poligonu oraz ćwiczące jednostki wojskowe [6.2],
- punktów państwowej i wojskowej sieci geodezyjnej wraz ze szkicami sytuacyjnymi i planem usytuowania tych obiektów w terenie [6.3.],
- obiektów (dóbr) kultury materialnej, które nie mogą ulec dewastacji [6.4.],
- stopnia rozwinięcia dróg samochodowych i gruntowych (z wyodrębnieniem drożni użytkowanej przez pojazdy gąsienicowe) oraz linii, urządzeń i obiektów kolejowych, a także rurociągów dalekosiężnego przesyłania paliw, gazu i wody [7.1.],

- zasad korzystania z infrastruktury transportu (uwarunkowania i ograniczenia) przez komendę na wewnętrzne potrzeby funkcjonowania poligonu oraz przez ćwiczące jednostki wojskowe [7.2.]
- stanu rozwinięcia stałego systemu łączności poligonowej, garnizonowej i cywilnej z wyeksponowaniem urządzeń (miejsc), do których można dokonać dodatkowych podłączeń [8.1.1.],
- możliwości czasowego rozmieszczenia systemów łączności rozwijanych w czasie ćwiczeń [8.1.2.].

Odnośnie do zagrożeń występujących na poligonie i związanych z tym środkami zapobiegawczymi niezbędne jest przedstawienie:

- rygorów dotyczących zachowania środków bezpieczeństwa i ostrożności w czasie strzelań, bombardowań oraz usuwania niewypałów i niewybuchów [9.1.],
- obszarów, nad którymi występują ograniczenia lub zakaz lotów ze względu na bezpieczeństwo statków powietrznych [9.2.],
- ograniczeń przestrzennych i czasowych (odnoszących się do pór roku, doby, okresów wolnych od pracy itp.) w zakresie wywoływania hałasu i wibracji [10.1.],
- zabezpieczeń stosowanych w rejonach o natężeniu hałasu szkodliwym dla zdrowia [10.2.],
- stanu zagrożenia pożarowego roślinności (głównie lasów) i obiektów poligonowych [11.1.],
- przedsięwzięć mających na celu zapobieganie lub co najmniej zminimalizowanie stopnia zagrożenia pożarowego [11.2.].

W zakresie eksploatowania (korzystania) z terenów i obiektów poligonowych przez podmioty pozamilitarne wskazane jest sformułowanie:

- zakresu w jakim można na poligonie świadczyć usługi na rzecz podmiotów spoza resortu obrony narodowej [12.1.],
- zasad gospodarowania na terenach rolniczych, hodowlanych, leśnych i działkach ogrodniczo-sadowniczych [12.2.1.-12.2.3.] oraz zasad korzystania z sieci drogowej i łączności [12.1.5] a także wypoczynku [12.2.6.],
- możliwości organizowania i prowadzenia polowań oraz łowienia ryb [12.1.4].

2.3. Użytkowanie poligonu w bliższej i dalszej perspektywie[12]

Druga część planu (B) powinna obejmować:

a) ogólną perspektywę rozwoju poligonu [1.];
b) zasady użytkowania poligonu w czasie prowadzenia ćwiczeń:
   - w strzelaniu i stosowaniu różnych środków bojowych [2.],
   - bez używania ostrej amunicji i innych środków bojowych [3.];
c) warunki korzystania z elementów poligonu będących poza jego podstawowym kierunkiem działalności [4.];
d) zakres użytkowania pozamilitarnego [5.];
e) działalność związaną z konserwacją, pielęgnacją i rekultywacją elementów poligonu [6.].

Powyższą problematykę należałoby przedstawić w ujęciu dynamicznym poczynając od stanu aktualnego (wyjściowego) zawartego w pierwszej części planu (A). Powinna ona obrazować przekształcenia zachodzące w całokształcie zagospodarowania przestrzennego poligonu, użytkowaniu terenu i środowisku.

W perspektywie rozwoju celowe byłoby uwzględnić ogólne zamierzenia odnośnie do powiększenia, zmniejszenia lub likwidacji poligonu, względnie zmian w zakresie sposobu użytkowania i rozbudowy (modernizacji) terenów szkoleniowych oraz wszystkich obiektów i urządzeń, ze wskazaniem wpływu tych przedsięwzięć na środowisko [1.].

---

[12] Podobnie jak w punkcie 2.2. numeracja rozdziałów podana w nawiasach kwadratowych odpowiada numeracji zastosowanej w załączniku nr 1.

W odniesieniu do użytkowania poligonu przez jednostki wojskowe prowadzace ćwiczenia z użyciem ostrej amunicji i innych środków bojowych konieczne jest sformułowanie ograniczeń i zakazów zawierających dopuszczalne (dopuszczalną):

- rodzaje (systemy) broni i ich maksymalną liczbę,
- rodzaje, typy i kalibry amunicji (bomb lotniczych),
- moce ładunków oraz wielkości maksymalnych i minimalnych kątów podniesienia (artylerii),
- liczbę strzelań (bombardowań) w ciągu doby z uwzględnieniem podziału na godziny oraz wydzieleniem dni wolnych od pracy (łącznie z godzinami).

Powyższe uwarunkowania odnoszą się zarówno do całego poligonu [2.1.], jak i poszczególnych stanowisk ogniowych i rejonów używania środków bojowych [2.2.].

W rejonach gdzie nie używa się ostrej amunicji i innych środków bojowych niezbędne jest określenie zakresu i rodzajów prowadzonych ćwiczeń oraz ograniczeń i zakazów stosowanych (zależnie od warunków atmosferycznych i czasu) zarówno na całym poligonie [3.1.], jak i na poszczególnych terenach użytkowych [3.2.]. Uwarunkowania te odnoszą się głównie do ruchu pojazdów mechanicznych, używania specjalnej (ciężkiej) techniki wojskowej i prowadzenia prac inżynieryjnych typu wykopowego.

W zakresie uwarunkowań dotyczących użytkowania pozostałych elementów poligonu (znajdujących się poza podstawowym kierunkiem działalności ćwiczebno-szkoleniowej) niezbędne jest ustalenie:

- przydatności poszczególnych terenów oraz obiektów i urządzeń, a także możliwości udostępniania ich podmiotom spoza resortu obrony narodowej [4.1.],
- zasad użytkowania, sformułowanych w taki sposób, aby nie kolidowały z podstawowymi funkcjami całego obiektu [4.2.].

Ramy użytkowania pozamilitarnego powinny zawierać jego wpływ na funkcjonowanie poligonu oraz stan środowiska [5.1.]. Ponadto celowe jest

określenie skutków prawnych zawierania, dokonywania zmian i wypowiadania umów użytkownikom spoza resortu obrony narodowej [5.2.].

Utrzymywanie poligonu w należytym stanie i podnoszenie walorów środowiska wymaga realizowania przedsięwzięć w zakresie konserwacji obiektów i urządzeń, pielęgnacji zieleni oraz rekultywacji gruntów (w celu zapobieżenia lub co najmniej zminimalizowania postępującej erozji). Dlatego też konieczne jest sprecyzowanie tych zamierzeń i określenie efektów jakie przewiduje się osiągnąć w zakresie podniesienia walorów środowiska [6.1.]. Niezbędny jest ponadto harmonogram poszczególnych czynności wraz z ich uzasadnieniem [6.2.].

2.4. Synteza zagospodarowania przestrzennego poligonu oraz stanu środowiska w ujęciu dynamicznym

Trzecia część planu (C) powinna zawierać najistotniejsze elementy przedstawione w dwóch jego poprzednich częściach (A i B), Wybór tych elementów powinien być dokonany pod kątem wyeksponowania zmian jakie będą występowały w podstawowych funkcjach poligonu oraz ustalenia ich wpływu na stan środowiska. Aby uzyskać maksymalną przejrzystość tak obszernego materiału zamierza się go przedstawiać głównie na mapach.

Syntezę aktualnego stanu zagospodarowania przestrzennego poligonu na tle środowiska celowe jest zobrazować na mapie podkładowej. Podstawa do jej opracowania są dane zawarte w pierwszej części planu [1]. Natomiast perspektywiczny stan zagospodarowania przestrzennego poligonu na tle prognozowanego stanu środowiska należy wykonać na podstawie danych zawartych w drugiej części planu. Dla uzyskania maksymalnej komunikatywności najkorzystniejsze byłoby, aby zmiany zostały sporządzone w odpowiednich przekrojach czasowych na podkładach foliowych. W celu dokonywania porównań byłyby one nakładane na mapę stanu aktualnego [2.].

Informacje zawarte w tej części planu C będą stanowić podstawę do wydania: „Zarządzenia do ochrony środowiska na poligonie wojskowym"

Powinno one być zbieżne z odnośnymi dokumentami obowiązującymi w armiach państw należących do paktu NATO, ale zarazem uwzględniać specyfikę warunków polskich.

Zarządzenia do ochrony środowiska na poligonie wojskowym są kierowane do ćwiczących wojsk, a opracowane przez komendanta poligonu w oparciu o zatwierdzony „Plan ochrony środowiska i przestrzennego użytkowania poligonu wojskowego (placu ćwiczeń)". Zarządzenia powinny zawierać:

a) usytuowanie poligonu w strukturze wojskowej;
b) charakterystykę geograficzną i geologiczną poligonu;
c) rodzaje dopuszczalnych ćwiczeń;
d) obiekty ochrony środowiska (przedstawione na mapie), sposób ich oznakowania w terenie oraz zabezpieczenie przed zagrożeniami;
e) siły i środki (ochrony ppoż, obrony przeciwchemicznej itp.) oddane do dyspozycji komendanta poligonu;
f) wykaz adresów i telefonów przełożonych komendanta poligonu, instytucji wojskowych i administracji cywilnej zajmującej się ochroną środowiska w województwie gdzie znajduje się poligon (w celu powiadomienia ich lub wezwania w razie nagłego zagrożenia środowiska);
g) wykaz obowiązujących przepisów państwowych i resortowych dotyczących ochrony środowiska.

Przedmiotowe zarządzenia powinny być aktualizowane w wypadku zmiany przepisów o ochronie środowiska lub w razie zmian dokonanych w „Planie ochrony środowiska i przestrzennego użytkowania poligonu wojskowego (placu ćwiczeń)".

W celu opracowania pełnej dokumentacji, według zakresu przedstawionego w załączniku 1 przełożony komendanta poligonu[13] wydaje stosowne wytyczne będące podstawą do wykonania „Planu ochrony

[13] Przełożony wydający wytyczne jest odpowiedzialny za terminowe dostarczenie komendantowi poligonu niezbędnych materiałów kartograficznych.Natomiast komendant poligonu zobowiązany jest wydać zarządzenie do ochrony środowiska dla wojsk przebywających na poligonie.

środowiska i przestrzennego użytkowania poligonu wojskowego (placu ćwiczeń)".

2.5. Opracowania kartograficzne stanowiące dokumentację graficzną planu

Plan ochrony środowiska i przestrzennego użytkowania poligonu wojskowego składa się z części opisowej i graficznej. Jako zasadę przyjęto, że w części opisowej będą ujmowane tylko te informacje, których nie można przedstawić w sposób graficzny. Natomiast część graficzna (zasadniczy człon planu) stanowić będą głównie opracowania kartograficzne.

Forma graficzna w odróżnieniu od opisowej ułatwia ujawnianie różnorodnych cech, współzależności, wzajemnych powiązań i prawidłowości występujących na każdym poligonie i zwiększa poglądowość przedstawianych elementów (zjawisk). Ma to istotne znaczenie podczas dokonywania różnorodnych ocen, bonitacji, kwalifikacji, klasyfikacji i weryfikacji określonej rzeczywistości i jej planowanych przeobrażeń.

Uwzględniając powyższe, celowym jest aby tworzony zbiór map tematycznych dla danego poligonu był spójny pod względem treści, podstaw matematycznych, formy graficznej, systemu znaków (symboli) i in. Powinien to być swoisty system map tematycznych, którego konstrukcja opierać się będzie o całościowy zbiór informacji niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania poligonów, w świetle dostosowania tej działalności do wymogów NATO.

Stworzenie takiego systemu map tematycznych polegać będzie na wykonaniu pewnej liczby map w określonych skalach, opracowanych na podstawie odpowiednio pozyskanych (z użyciem wymaganych procedur) i przetworzonych informacji źródłowych. Każda z map powinna zawierać określony zakres informacji jednostkowych. Wstępną koncepcję tego systemu map tematycznych wypracowaną w toku prowadzenia badań przedstawia tabela 2.1.

Tabela 2.1

Kartograficzna prezentacja wybranych zagadnień zawartych w „Planie ochrony środowiska i przestrzennego użytkowania poligonu wojskowego" - propozycja systemu map tematycznych

Lp.	Tytuł mapy	Zobrazowanie treści zawartej w: części / rozdz. planu:	Skala	Mapa podkładowa	Grupa map tematycznych	Możliwości wykorzystania wybranej treści zawartej na cywilnych mapach tematycznych - rodzaj, skala	Uwagi dotyczące podkładu
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Położenie ośrodka szkolenia poligonowego	A / 1	1:50 000 lub 1:25 000	Wojskowa mapa topograficzna	I	-	wydanie standardowe
2	Warunki geologiczno-gruntowe	A / 2;5	1:50 000	Wojskowa mapa topograficzna (blankowa)	II	Mapa geologiczno-gospodarcza 1:50 000 Mapa geologiczna 1:50 000	z wodami
3	Charakterystyka siedliskowo-drzewostanowa (pokrycia roślinnego)	A / 2	1:25 000	Wojskowa mapa topograficzna (blankowa)	II	Mapa drzewostanów 1:20 000 Mapa siedlisk leśnych 1:20 000	z lasami i wodami
4	Warunki wodne	A / 3	1:50 000	Wojskowa mapa topograficzna	II	Mapa hydrograficzna 1:50 000	z wodami
5	Ochrona przyrody, krajobrazu i zabytków kultury.....	A / 4	1:50 000	Wojskowa mapa topograficzna	III	Mapa sozologiczna 1:50 000	wydanie standardowe
6	Infrastruktura techniczna.....	A / 6	1:25 000 lub 1:10 000	Mapa poligonowa lub topograficzna	III	-	-
7	Infrastruktura komunikacji	A / 7;8	1:25 000	Mapa drożni i obiektów z nimi związanych (specjalna w standardzie NATO)	III	-	wydanie standardowe NATO

1	2	3	4	5	6	7	8
8	Mapa infrastruktury geodezyjnej	A / 6	1:50 000 lub 1:25 000	Mapa danych geodezyjnych (specjalna w standardzie NATO)	III	-	wydanie standardowe NATO
9	Warunki zachowania bezpieczeństwa i ostrożności oraz ochrony przed hałasem	A / 9;10	1:25 000	Mapa poligonowa	IV	-	z granicami bezpieczeń-stwa
10	Ochrona przeciwpożarowa	A / 11	1:25 000	Mapa poligonowa lub topograficzna	IV	Mapa drzewostanów 1:20 000	-
11	Wykorzystanie pozamilitarne	A / 12	1:25 000	Wojskowa mapa topograficzna	IV	-	-
12	Użytkowanie i zagospodarowanie przestrzenne	B / 1	1:50 000	Mapa poligonowa	IV	-	-
13	Wykorzystanie obiektów szkoleniowych	B / 2÷5	1:25 000	Mapa poligonowa	IV	-	-
14	Konserwacja obiektów, pielęgnacja zieleni oraz rekultywacja gruntów	B / 6	1:25 000	Wojskowa mapa topograficzna	IV	Mapa drzewostanów 1:20 000 Mapa siedlisk leśnych 1:20 000	-
15	Warunki przejezdności dla pojazdów gąsienicowych	C / 1	1:50 000	Mapa warun-ków przejezd-ności dla pojaz-dów gąsienico-wych (specjalna w standardzie NATO)	V	-	wydanie standardowe NATO

1	2	3	4	5	6	7	8
16	Synteza stanu zagospodarowania przestrzennego na tle środowiska	C / 1	1:25 000	Mapa poligonowa	V	-	-
17	Ocena wartości ekologicznych rejonów	C / 1	1:25 000	Wojskowa mapa topo-graficzna (blankowa)	V	Mapa drzewostanów 1:20 000 Mapa siedlisk leśnych 1:20 000 Mapa sozologiczna 1:50 000	-
18	Perspektywiczny stan zagospodaro-wania przestrzennego na tle progno-zowanego stanu środowiska	C / 2	1:50 000 lub 1:25 000	Mapa poligonowa	V	-	-

Proponowany w tabeli 2.1. system obejmuje pięć grup map tematycznych, na których powinny dominować funkcje wyszczególnione w kolumnie 6. Są to:

- przestrzenne odniesienie danych - grupa I;
- przestrzenne cechy środowiska - grupa II;
- przestrzenne cechy zagospodarowania - grupa III;
- przestrzenne cechy funkcji - grupa IV;
- waloryzacja (bonitacja) rejonów - grupa V.

Podział ten jest istotny, gdyż rzutuje on na formę graficzną metody prezentacji i zakres informacji ujętych na każdej z map.

Z przeprowadzonych badań wynika, że podkładem do wykonywania wszystkich map tematycznych powinny być wojskowe mapy topograficzne i poligonowe w skalach 1:25 000 i 1:50 000, wykonane w standardzie NATO. Najczęściej wykorzystywane będą mapy z tzw. wersji w „osłabionych kolorach" (blankowe) lub w wersji czterokolorowej (niebieski - wody, zielony - lasy, brązowy - rzeźba i szary - pozostałe elementy). Wymienione warianty podkładu umożliwią wykorzystanie szerokiej palety barw dla zobrazowania dodatkowej treści tematycznej (specjalistycznej) na każdej z map, co wpłynie na ich większą czytelność i komunikatywność.

III. PROCEDURY W ZAKRESIE PLANOWANIA I REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘCIA

Sporządzenie planów ochrony środowiska i przestrzennego użytkowania poligonów wojskowych (placów ćwiczeń) w skali Sił Zbrojnych RP jest przedsięwzięciem bardzo złożonym. Wymaga ono bowiem sporządzenia wielu dokumentów wyjściowych, m.in. opracowywanych przez wyspecjalizowane placówki na podstawie prowadzonych przez nie badań terenowych. Proces ten w zależności od zaangażowanych sił i środków może trwać od kilku do kilkunastu lat. Można w nim wyodrębnić 4 etapy.

Etap pierwszy - przygotowawczy - obejmuje prace związane z ustaleniem (w aspekcie perspektywicznym) ośrodków szkolenia poligonowego i placów ćwiczeń niezbędnych dla Sił Zbrojnych RP oraz określeniem ich roli i znaczenia w systemie obronnym. Ponadto w etapie tym należy podjąć działania związane z zapewnieniem środków finansowych na realizację przedsięwzięć etapu II i III.

Etap drugi - przygotowanie dokumentów wyjściowych do planowania - jest najbardziej pracochłonny, gdyż obejmuje zarówno terenowe prace badawcze, jak i wykonanie opracowań kartograficznych w postaci map tematycznych i specjalnych. Może on trwać kilka lat.

Etap trzeci - wykonanie dokumentacji planistycznej - obejmuje opracowanie części składowych planu (A, B i C) przedstawionych w załączniku 1.

Etap czwarty - realizacja postanowień zawartych w planie ochrony środowiska i przestrzennego użytkowania poligonu wojskowego polega na wydaniu zarządzeń dla ćwiczących wojsk w zakresie użytkowania obiektu przy spełnieniu wymogów ochrony środowiska oraz rekultywację gruntów i zabiegi pielęgnacyjne. Odbywa się w tym etapie również rozbudowa infrastruktury i budowa nowych obiektów spełniających wymogi postanowień planu.

Oddzielnym problemem jest finansowanie prac związanych z ustaleniem aktualnego stanu środowiska na poligonach wojskowych, gdyż zadanie to wykracza zarówno poza możliwości finansowe MON, jak i poza możliwości wykonawcze oraz kompetencje. Realizacja tego przedsięwzięcia powinna być w przeważającej części sfinansowana przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Chodzi tu głównie o opracowanie różnych map tematycznych wykonywanych przez Państwowy Instytut Geologiczny i Głównego Geodetę Kraju oraz podkładowych map topograficznych (w standardach NATO) wydawanych przez Oddział Topograficzny Sztabu Generalnego WP. Bieżące wydatki dotyczące ochrony środowiska a wynikające z użytkowania poligonów przez ćwiczące wojska musi jednak ponosić resort obrony. Koszty te stanowić będą bodziec do przestrzegania zasad określonych w planie ochrony środowiska i przestrzennego użytkowania poligonu wojskowego.

Podstawowe zadania oraz przewidywane zaangażowanie różnych instytucji w realizację przedmiotowego przedsięwzięcia zestawiono w tabeli 3.1.

Tabela 3.1.

PROCEDURY PLANOWANIA I REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ DOTYCZĄCYCH OPRACOWANIA „PLANÓW OCHRONY ŚRODOWISKA I PRZESTRZENNEGO UŻYTKOWANIA POLIGONÓW WOJSKOWYCH (PLACÓW ĆWICZEŃ) I INNYCH OBIEKTÓW"

Lp.	Etapy	Zadania	Instytucje, organy i komórki:			
			planistyczno-nadzorujące	technicznego wykonania	uzgodnień, akceptacji	finansowania
1	2	3	4	5	6	7
I	**Przygotowanie do rozpoczęcia całokształtu przedsięwzięcia**[x)]	1. Ustalenie w aspekcie perspektywicznym miejsc stałej dyslokacji jednostek wojskowych (wraz z ośrodkami szkolenia poligonowego i placami ćwiczeń) oraz określenie ich roli i znaczenia w systemie obronnym.	MON	Sztab Generalny WP	Urząd Rady Ministrów	MON
		2. Zapewnienie środków finansowych na realizację przedsięwzięcia.	MON; Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Sztab Generalny WP	Departamenty MON; Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska	MON; Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
II	**Przygotowanie wyjściowej dokumentacji do opracowania planów (opracowanie wytycznych)**	1. Wykonanie harmonogramów całego przedsięwzięcia i poszczególnych etapów.	Sztab Generalny WP	Dowództwa rodzajów sił zbrojnych	Departamenty MON	MON

1	2	3	4	5	6	7
		2. Opracowanie (aktualizacja) map topograficznych (podkładowych) i map poligonowych.	Sztab Generalny WP	Jednostki służby topograficzne; Wojskowy Ośrodek Geodezji i Teledetekcji	Oddział Topograficzny SG WP	MON
		3. Zrealizowanie badań i pomiarów (geologicznych, hydrologicznych, geodezyjnych i dokumentacji sozologicznej) w aspekcie wykonania map tematycznych.	Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska; Oddział Ochrony Środowiska MON	Państwowy Instytut Geologiczny; Wojskowy Instytut Chemii i Radiometrii; WAT	Zarząd Szkolenia Wojsk SG WP; Dowództwa rodzajów sił zbrojnych	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
		4. Wykonanie map tematycznych (hydrograficznych, sozologicznych, geologiczno-gospodarczych, drzewostanów i siedlisk leśnych) według ustalonych potrzeb dla poszczególnych obiektów.	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji; Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa	Państwowy Instytut Geologiczny; Instytut Badawczy Leśnictwa; Główny Geodeta Kraju	Oddział Topograficzy SG WP	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
		5. Sporządzenie map specjalnych (danych geodezyjnych, drożni i obiektów z nimi związanych oraz warunków przejezdności dla pojazdów gąsienicowych) w standardzie NATO dla poszczególnych obiektów.	Sztab Generalny WP	Wojskowy Ośrodek Geodezji i Teledetekcji; Jednostki służby topograficznej	Oddział Topograficzny SG WP	MON
		6. Wydanie wytycznych do wykonania przedmiotowych planów komendantom i dowódcom odpowiedzialnym za opracowanie dokumentacji.	Sztab Generalny WP	Dowództwa rodzajów sił zbrojnych lub Sztaby OW	Departamenty MON	MON

1	2	3	4	5	6	7
III	**Opracowanie dokumentacji obiektów**	1. Wykonanie dokumentacji części A planu (załącznik 1).	Dowództwa rodzajów sił zbrojnych	Komendant OSzP; Dowódca garnizonu lub jednostki wojskowej; Komórki służby topograficznej	Oddział Ochrony Środowiska Dep. MON; Inspektor Szkolenia - Zca Szefa SG WP	MON
		2. Wykonanie dokumentacji części B planu (załącznik 1).	-"-	-"-	-"-	MON
		3. Wykonanie dokumentacji części C planu (załącznik 1).	-"-	-"-	-"-	MON
IV	**Realizacja postanowień zawartych w dokumentacji obiektów**	1. Wydanie zarządzeń dla wojsk w zakresie ochrony środowiska podczas użytkowania obiektów.	-"-	Komendant OSzP; Dowódca garnizonu lub jednostki wojskowej	Zarząd Szkolenia SG WP; Oddział Ochrony Środowiska Dep. MON	MON (z budżetu OSzP lub jednostki wojskowej)
		2. Rekultywacja gruntów, odtwarzanie zdewastowanej roślinności oraz wykonywanie różnych zabiegów pielęgnacyjnych.	-"-	-"-	-"-	-"-
		3. Zagospodarowywanie przestrzenne ośrodków szkolenia poligonowego (placów ćwiczeń) wynikające z treści zawartej w planie - części C.	-"-	-"-	-"-	-"-

x/ Na podstawie założeń w zakresie polityki społecznej, gospodarczej i obronnej państwa

ZAKOŃCZENIE

Wszystkie założone w niniejszej pracy cele zostały osiągnięte, jednakże trzeba pamiętać, iż jest to dopiero pierwszy etap bardzo obszernego i pracochłonnego zamierzenia. Na tym etapie badań skompletowano obowiązującą w Polsce dokumentację formalnoprawną i planistyczną z zakresu funkcjonowania poligonów i placów ćwiczeń, a także z dziedziny ochrony środowiska, a następnie (jak już o tym wspomniano) porównano ją z odnośnym materiałem niemieckim. Wynikiem tej działalności i innych badań jest zaproponowana struktura i treść „Planu ochrony środowiska i przestrzennego użytkowania poligonu wojskowego (placu ćwiczeń)" - załącznik 1.

Niniejszego opracowania nie można traktować jako instrukcji, ale może ono być przydatne do wydania tymczasowych wytycznych do sporządzania wyżej wymienionego planu. Na obecnym etapie kontynuowania restrukturyzacji Sił Zbrojnych RP oraz reorganizowania administracji państwowej, nie można jeszcze wydać obowiązującej instrukcji, ponieważ nie są znane szczegółowy zakres działalności i możliwości poszczególnych instytucji (komórek) oraz ich usytuowanie w strukturze organizacyjnej i kompetencje.

WNIOSKI

Konieczność podniesienia rangi ochrony środowiska w Siłach Zbrojnych RP, w tym również podczas ćwiczeń wojsk na poligonach wynika zarówno z „Polityki ekologicznej państwa" zatwierdzonej przez Sejm RP w 1996 r., jak i z wymagań stawianych poszczególnym państwom dążącym do integracji z NATO. Podjęty przez Oddział Ochrony Środowiska DSW MON problem badawczy, którego wykonawcą była Akademia Obrony Narodowej, należy uznać za otwarty, gdyż jest wstępem do dalszych działań na rzecz ochrony

środowiska. Podstawowe wnioski z dotychczas przeprowadzonych badań przedstawiono niżej:

1. Koordynatorem prac podejmowanych w Siłach Zbrojnych RP w zakresie ochrony środowiska powinien być Oddział Ochrony Środowiska DSW MON.
2. Prace naukowo-badawcze dotyczące opracowania wzorcowej dokumentacji graficzno-opisowej dla wybranego (umownego) poligonu wojskowego, wykonanie instrukcji sporządzania planów użytkowania i zagospodarowania przestrzennego poligonów oraz pomoc merytoryczną i doradczą dla wszystkich wykonawców w toku realizacji przez nich kolejnych etapów prac - należy pozostawić w gestii zespołu opracowującego procedury sporządzania przedmiotowych planów.
3. Badania specjalistyczne, w tym wykonanie opracowań kartograficznych (map tematycznych), należy zlecić Państwowemu Instytutowi Geologicznemu. Wymaga to jednak dostarczenia tej instytucji wojskowych map topograficznych (podkładowych) opracowanych w standardach NATO.
4. Wykonanie wojskowych map topograficznych i specjalnych w standardach NATO oraz reprodukcję dokumentacji „Planów ochrony środowiska i przestrzennego użytkowania poligonów wojskowych" należy powierzyć Oddziałowi Topograficznemu Sztabu Generalnego.

Ponadto istnieje potrzeba ciągłej aktualizacji resortowych norm prawnych z zakresu ochrony środowiska, zwłaszcza opracowywania przepisów wykonawczych na potrzeby sił zbrojnych, stosownie do ukazujących się ustaw i rozporządzeń. Zadanie to powinno znajdować się w gestii Departamentu Prawnego MON i Oddziału Ochrony Środowiska DSW.

Załącznik 1

TREŚĆ „PLANU OCHRONY ŚRODOWISKA I PRZESTRZENNEGO UŻYTKOWANIA POLIGONU WOJSKOWEGO (PLACU ĆWICZEŃ) ....."

(nazwa)

Część A

Zagospodarowanie przestrzenne poligonu, podstawowe warunki bytowania oraz stan środowiska

1. Uwarunkowania miejscowe

Nazwa poligonu i garnizonu, jego rodzaj (np. wojsk: lądowych - ogólnowojskowy, pancernych, rakietowych i artylerii, inżynieryjnych, chemicznych, lotniczych, morskich itp.).

1.1. Położenie, granice, wielkość i podległość

Położenie administracyjne i geograficzne (przebieg granic) oraz powierzchnia ogólna i użytkowana przez wojska ćwiczące, a także wielkość terenów otwartych, zabudowanych, lasów i wód powierzchniowych (z podziałem na ogółem i użytkowane). Bezpośrednia podległość poligonu oraz jego powiązania z publicznymi drogami samochodowymi, liniami kolejowymi i lotniskami. Szczegółowy wykaz obiektów (placów ćwiczeń, kierunków, strzelnic, pasów taktycznych, pola roboczego itd.).

1 2. Powstanie i rozwój historyczny poligonu

1.3. Prawne uregulowania własnościowe

Obejmujące: tereny Skarbu Państwa w dyspozycji WP, tereny prywatne i spółdzielcze, tereny leśne i inne.

2. Właściwości terenowe i warunki klimatyczne

2.1. Aktualny stan podstawowych elementów środowiska (bez wód) i ich wpływ na funkcjonowanie poligonu

Stan (stopień degradacji) rzeźby terenu, gruntów, gleb i roślinności (szczególnie lasów) oraz ich wpływ na prowadzone ćwiczenia, warunki ruchu pojazdów mechanicznych itp. - w zależności od typów pogody.

2.2. Klimat i jego wpływ na funkcjonowanie poligonu

Charakterystyka podstawowych elementów klimatycznych. Szkice klimatyczne (zależnie od potrzeb).

3. Wody i gospodarka wodna

3.1. Wody powierzchniowe

Rzeki, kanały, rowy, jeziora i sztuczne zbiorniki wodne oraz ich przydatność do prowadzenia ćwiczeń,

3.2. Wody podziemne i ich przydatność

Głębokość występowania zwierciadeł wód podziemnych, kierunki spływu tych wód, studnie wód głębinowych oraz możliwości pozyskiwania wody pitnej i do celów technicznych spoza systemu kanalizacyjnego (ograniczenia).

3.3. Obszary wód chronionych

Strefy ochronne ujęć i źródeł wód.
Obszary zasilania wód podziemnych.

4. Środowisko i jego ochrona

4.1. Ogólny stan środowiska

Ogólna ocena stanu środowiska (poszczególnych rejonów) z wyeksponowaniem elementów szczególnie wrażliwych na degradację.

4.2. Warunki wegetacyjne

Warunki utrzymywania nie zakłóconej wegetacji cennych biotopów oraz przedsięwzięcia zmierzające do zachowania równowagi biologicznej (zakazy i ograniczenia),

4.3. Przestrzenne formy ochrony przyrody i krajobrazu

Elementy środowiska objęte szczególna troską, które nie mogą ulec dewastacji.

5. Złoża surowców mineralnych

5.1. Warunki eksploatacji surowców mineralnych

Wydobycie, sposób transportowania i wynikające stąd ograniczenia w zakresie użytkowania poligonu.

5.2. Zniekształcenia powierzchni terenu

Obszary, na których występują i mogą występować zniekształcenia powierzchni terenu powodowane wyrobiskami górniczymi oraz związane z tym ograniczenia w użytkowaniu poligonu (prace zabezpieczające).

6. Infrastruktura techniczna (bez komunikacji)

6.1. Stopień rozwinięcia poszczególnych rodzajów infrastruktury

6.1.1. Sieć elektroenergetyczna

6.1.2. Lokalna sieć gazowa

6.1.3. Urządzenia wodno-kanalizacyjne

6.1.4. Obiekty i urządzenia z zakresu zaopatrywania i usług

6.1.5. Obiekty i urządzenia na potrzeby gromadzenia i usuwania odpadów

6.2. Warunki użytkowania infrastruktury

Sposób użytkowania urządzeń infrastruktury (6.1.1. - 6.1.5) na wewnętrzne potrzeby funkcjonowania poligonu oraz przez ćwiczące jednostki wojskowe (uwarunkowania i ograniczenia).

6.3. Sieć geodezyjna

Katalog punktów państwowej i wojskowej sieci geodezyjnej oraz sieci nawigacyjnej wraz ze szkicami sytuacyjnymi i planem usytuowania przedmiotowych obiektów w terenie.

6.4. Obiekty (dobra) kultury szczególnie chronione

7. Infrastruktura transportu

7.1. Stopień rozwinięcia infrastruktury transportu

7.1.1. Drogi samochodowe i gruntowe z wyodrębnieniem dróg użytkowanych przez pojazdy gąsienicowe

7.1.2. Linie i urządzenia (obiekty) kolejowe, w tym stacje wyładowczo-załadowcze

7.1.3. Rurociągi

7.2. Warunki użytkowania

Zasady korzystania z dróg samochodowych i gruntowych oraz urządzeń kolejowych na wewnętrzne potrzeby funkcjonowania poligonu oraz przez ćwiczące jednostki wojskowe (uwarunkowania i ograniczenia).

8. Infrastruktura łączności

8.1. Stopień rozwinięcia infrastruktury łączności

8.1.1. Stały system łączności

Łączność poligonowa, garnizonowa i cywilna z wyeksponowaniem urządzeń (miejsc), do których można dokonać dodatkowych podłączeń.

8.1.2. Okresowe systemy łączności

Możliwość czasowego rozmieszczenia systemów łączności rozwijanych w czasie ćwiczeń.

9. Warunki bezpieczeństwa i ostrożności

9.1. Zasady postępowania w czasie strzelań oraz wysadzeń i bombardowań

Rygory dotyczące zachowania środków bezpieczeństwa i ostrożności w czasie strzelań, bombardowań oraz usuwania niewypałów i niewybuchów.

9.2. Ograniczenia lotów statków powietrznych

Obszary nad którymi występują ograniczenia lub zakaz lotów ze względu na bezpieczeństwo statków powietrznych.

10. Hałas i wibracje

10.1. Ograniczenia w wywoływaniu hałasu i wibracji

Dotyczą ograniczeń przestrzennych i czasowych (pór roku, dnia, okresów wolnych od pracy itp.).

10.2. Zasady postępowania w rejonach o natężeniu hałasu szkodliwym dla zdrowia

11. Ochrona przeciwpożarowa

11.1. Stan zagrożenia pożarowego

11.2. Przedsięwzięcia profilaktyczno-zapobiegawcze i ochronne

12. Eksploatowanie pozamilitarne

12.1. Zakres udostępnienia terenów i obiektów dla podmiotów pozamilitarnych

12.2. Zasady użytkowania (korzystania)

12.2.1. Tereny rolnicze i hodowlane

12.2.2. Tereny leśne

12.2.3. Działki ogrodniczo-sadownicze

12.2.4. Polowania i rybołówstwo

12.2.5. Sieć drogowa i łączność

12.2.6. Rekreacja itp.

Część B

Użytkowanie poligonu w bliższej i dalszej perspektywie[1]

1. Zagospodarowanie przestrzenne i użytkowanie terenu wynikające z perspektywicznego planowania szkolenia

Przedstawione pod kątem doskonalenia lub co najmniej zachowania istniejących walorów środowiska naturalnego.

1.1. Ogólne perspektywy rozwoju

Perspektywy w zakresie powiększenia, zmniejszenia lub likwidacji poligonu względnie zmiany jego przeznaczenia. Zmianę ewentualnego zasięgu poligonu zaznacza się na mapie „Położenie poligonu".

---

[1] Przedstawione pod kątem doskonalenia lub co najmniej zachowania istniejących walorów środowiska

I.2 Tereny szkoleniowe

1.3. Obiekty szkoleniowe

1.4. Obiekty socjalno-bytowe

2. Uwarunkowania w zakresie prowadzenia strzelań ostrą amunicją i używania innych środków bojowych

2.1. Ustalenia ogólne

Ograniczenia stosowane na całym poligonie przedstawiające dopuszczalne (dopuszczalną):
- rodzaje (systemy) broni i ich maksymalna liczba,
- rodzaje, typy i kalibry amunicji (bomb lotniczych),
- moce ładunków oraz wielkości maksymalnych i minimalnych kątów podniesienia (artylerii),
- liczbę strzelań (bombardowań) w ciągu doby z uwzględnieniem podziału na godziny oraz wydzielaniem dni wolnych od pracy (łącznie z godzinami).

2.2. Ustalenia szczegółowe

Ograniczenia stosowane na poszczególnych stanowiskach ogniowych (używania środków bojowych) obejmujące wymagania wymienione w punkcie -2.1.

3. Uwarunkowania w zakresie prowadzenia ćwiczeń

3.1. Ustalenia ogólne

Zakres i rodzaje prowadzonych ćwiczeń na całym poligonie oraz ograniczenia stosowane (w określonych warunkach atmosferycznych i czasie) w odniesieniu do:
- ruchu pojazdów mechanicznych,
- używania specjalnej (ciężkiej) techniki wojskowej,
- prowadzenia prac inżynieryjnych typu wykopowego.

3.2. Ustalenia szczegółowe

Ograniczenia stosowane na poszczególnych terenach użytkowych (na których planuje się ćwiczenia) obejmujące wymagania wymienione w punkcie 2.1.

4. Uwarunkowania dotyczące użytkowania elementów poligonu poza jego podstawowym kierunkiem działalności

4.1. Przydatność użytkowa

Zakres użytkowania pozostałych elementów poligonu oraz możliwości korzystania z nich również przez podmioty spoza resortu obrony narodowej.

4.2. Zasady użytkowania

Szczegółowe ustalenia dotyczące użytkowania terenów oraz korzystania z obiektów i urządzeń, o których wspomina się w punkcie 4.1.

5. Warunki pozamilitarnego użytkowania poligonu

5.1. Możliwości użytkowania

Wpływ ewentualnego pozamilitarnego użytkowania poligonu na jego funkcjonowanie oraz stan środowiska.

5.2. Uwarunkowania prawne

Skutki prawne zawierania, dokonywania zmian i wypowiadania umów użytkownikom spoza resortu obrony narodowej.

6. Konserwacja obiektów, pielęgnacja zieleni oraz rekultywacja gruntów

6.1. Zakres zamierzeń

Przedsięwzięcia związane z konserwacją obiektów, pielęgnacją zieleni i rekultywacją gruntów oraz wpływ tych zamierzeń na podniesienie walorów środowiska.

6.2. Harmonogram działalności

Ze wskazaniem priorytetów przedsięwzięć wraz z ich uzasadnieniem.

Część C

Synteza zagospodarowania przestrzennego oraz stanu środowiska

1. Mapa: "Synteza aktualnego stanu zagospodarowania przestrzennego poligonu na tle środowiska"

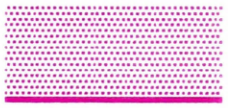
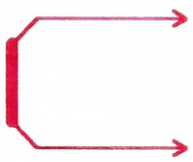
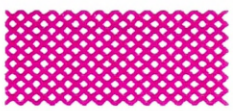
Opracowana głównie na podstawie danych zawartych w części A i częściowo - B.

2. Mapa: "Perspektywiczny stan zagospodarowania przestrzennego poligonu na tle prognozowanego stanu środowiska"

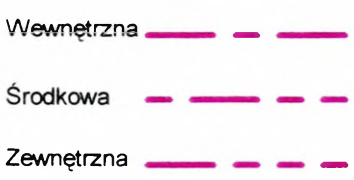
Opracowana na podstawie danych zawartych w części B i wykonana na folii. Nakłada się ją na syntezę stanu aktualnego dlatego powinna być w tej samej skali. Takich map opracowuje się kilka w różnych przekrojach czasowych (np. co pięć lat) odpowiednio do przewidywanych zmian.

Załącznik 2

UMOWNE ZNAKI (SYMBOLE) SPECJALNE
według STANAG 3833

No	SYMBOL/SIGNE	DESCRIPTION English Text	OPIS Polski
100		**BOUNDARIES**	**GRANICE**
101		Training area	Granica poligonu
102		Training area sub-divisions	Części terenów poligonu (rejony ćwiczeń)
103		Boundary of ranges outside the training area	Granica strzelnicy poza terenem ćwiczeń
104		Maneuver area	Obszar manewru
105		Gun base with limits of firing arc indicated; Number and/or name of target range	Strzelnica z sektorem prowadzenia ognia (strzelania); numer i/lub nazwa
105a		Firing point with arc of fire	Stanowisko ogniowe (punkt strzelniczy) z kątem (azymutem) ognia
106		Gun base with danger area boundary	Strzelnica z zaznaczoną granicą obszaru niebezpiecznego
200		**AREAS**	**OBSZARY**
201		Closed to military personnel and vehicles	Obszar zamknięty dla żołnierzy i pojazdów wojskowych
202		Access subject to training restrictions	Teren czasowo zamknięty (podlegający ograniczeniom ćwiczebnym)

No	SYMBOL/SIGNE	DESCRIPTION English Text	OPIS Polski
203		Out of bounds for Military operations eg national monument	Zakaz wstępu (działań wojskowych) ze względu na: np. miejsca historyczne, zabytki itp.
300		**ROADS**	**DROGI**
301	a) b) 	Access road (wheeled vehicles only) a) one-way b) two way	Droga dojazdu (manewru) - tylko dla pojazdów kołowych a) jednokierunkowa b) dwukierunkowa
302	a) b) 	Tank roads (tracked vehicles) a) one-way b) two-way	Droga czołgowa a) jednokierunkowa b) dwukierunkowa
303		Closed to all types of military vehicles	Zamknięta dla wszystkich typów pojazdów wojsko-wych
304		Tracked vehicle turning point	Punkt (miejsce) zawracania pojazdów gąsienicowych
305		Tracked vehicle crossing	Skrzyżowanie ruchu pojazdów gąsienicowych
400		**RANGE FACILITIES**	**TEREN WYSADZEŃ ŁADUNKÓW**
401		Grenade range	Rzutnia granatów
402		Demolition area (...kg max cherge, sub-surface)	Obszar zniszczeń (max ładunek ...kg, powierzchniowy)
500		**SAFETY AND TELEPHONE INSTALLATIONS**	**URZĄDZENIA BEZPIECZEŃSTWA I ŁĄCZNOŚCI**
501		Barrier with number	Zapora (bariera) z numerem
502		Barrier with sentry and telephone point	Bariera z posterunkiem i telefonem

No	SYMBOL/SIGNE	DESCRIPTION English Text	OPIS Polski
503		Danger/Warning Sign Danger/Warning Flag	Niebezpieczeństwo/znak ostrzegawczy; Niebezpieczeństwo/Flaga ostrzegawcza
504		Telephone point	Łącze telefoniczne (Punkt telefoniczny)
600		**OBSERVATION AND TARGET FEATURES**	**OBIEKTY PROWADZE-NIA OBSERVACJI I CELE STRZELNICZE**
601		Observation post (general)	Główny punkt obserwacyjny
602		Observation post with telephone point	Punkt obserwacyjny z łączem telefonicznym (telefonem)
603		Observation tower	Wieża obserwacyjna
		Observation tower with telephone point	Wieża obserwacyjna z łączem telefonicznym (telefonem)
604		Target with number	Cel z numerem
605		Range shelter	Schron poligonowy
606		Range shelter with power winch and telephone	Schron z wciagarką (tarczociągiem) i telefonem
607		Moving target	Cel ruchomy
608		Impact area boundaries	Granice obszaru działania: - wewnętrzna - środkowa - zewnętrzna

No	SYMBOL/SIGNE	DESCRIPTION English Text	OPIS Polski
700		**REST, SUPPLY AND LANDING FACILITIES**	**OBIEKTY I INSTALACJE LOGISTYCZNE (ZAKWATEROWANIA I ZAOPATRZENIA)**
701		Bivouac (temporary)	Obozowisko namiotowe (okresowe)
702		Tent camp site (permanent)	Obozowisko namiotowe (stałe)
703		Parking lot	Parking
704		Dispensary (Aid Station)	Punkt pomocy medycznej (opatrunkowy)
705		Ammunition compound	Skład amunicyjny
706		POL supply point	Punkt zaopatrywania w paliwa napędowe
707		Water supply point	Punkt zaopatrzenia w wodę
800		**MISCELLANEOUS FEATURES**	**OBIEKTY RÓŻNE**
801		Washdown point (wheeled vehicles only)	Myjnia (tylko dla pojazdów kołowych)
802		Washdown point (traced vehicles only)	Myjnia (tylko dla pojazdów gąsienicowych)

No	SYMBOL/SIGNE	DESCRIPTION English Text	OPIS Polski
804		Control point with number [trig point (TP) or military point (MP)]	Punkt geodezyjny z numerem (punkt trygonometryczny - TP lub punkt sieci wojskowej - MP)
805		Artillery survey point with number	Punkt kontroli (przeglądu) sprzętu artyleryjskiego z numerem
900		**AERONAUTICAL INFORMATION**	**INFORMACJE LOTNICZE**
901		Landing strip	Pas do lądowania
902		Heliport/Helipad	Lądowisko dla śmigłowców
903		Obstruction	Przeszkoda (wysoki obiekt)
904		Power transmission line	Linia wysokiego napięcia

Załącznik 3

PORÓWNANIE TREŚCI LEGEND MAP POLIGONOWYCH
(ANGIELSKICH Z POLSKIMI)

Lp.	Zakres oznaczeń treści umownymi znakami specjalnymi		Występowanie znaku na mapach	
			angielskich	polskich
1	2		3	4
	GRANICE			
1	Poligon (obszar szkoleniowy)		x	x
2	Teren w posiadaniu Ministerstwa Obrony:	a) własne dzierżawy	x	
		b) dzierżawione	x	
3	Część poligonu (rejon ćwiczeń)		x	x
4	Strefa niebezpieczna (oznaczona w czasie ćwiczeń)		x	
5	Część strefy niebezpiecznej		x	
6	Strefa działania:	a) wewnętrzna	x	
		b) zewnętrzna	x	
7	Obszar strzelań			
8	Obszar zrzutów		x	x
	OGRANICZENIA W OBRĘBIE POLIGONU (OBSZARU SZKOLENIOWEGO)			
9	Strefa wszelkich działań na terenie własności:	a) prywatnej	x	
		b) Ministerstwa Obrony	x	
10	Strefa zakazana dla pojazdów gąsienicowych		x	
11	Teren Ministerstwa Obrony użytkowany (dzierżawiony) przez farmerów (strefa zakazana)		x	
12	Rejon koszar		x	

1	2		3	4
13	:Plantacje roślin/lasy:	a) wyłączone (ogrodzone, nie-ogrodzone - wstęp zakazany	x	
		b) wstęp nieograniczony	x	
14	Droga wyłączona z ruchu dla wszystkich pojazdów lub wyszczególnionych		x	
15	Obiekt zabytkowy (zakaz rozkopywania i ruchu pojazdów)		x	
16	Stanowisko archeologiczne (zakaz rozkopywania i ruchu pojazdów)		x	
17	Rurociąg (zakaz prac wykopowych)		x	
18	Droga ogólnodostępna do przejazdu		x	
19	Droga dostępna w każdych warunkach atmosferycznych		x	
20	Strzelnica karabinowa (oznaczona w czasie ćwiczeń)		x	x
21	Stanowisko ogniowe		x	
22	cel ruchomy		x	
23	Punkt odniesienia		x	
24	Słup (palik) orientacyjny		x	
25	Rejon obozowiska		x	x
26	Miejsce przekraczania dla czołgów		x	
27	Droga czołgowa		x	
28	Droga czołgowa dopuszczona do przemieszczania się lekkich pojazdów gąsienicowych		x	

1	2		3	4
	URZĄDZENIA POLIGONOWE			
29	Wieża obserwacyjna z punktem nasłuchu		x	
30	Stanowisko obserwacyjne z punktem nasłuchu:	a) pkt nasłuchu w gotowości do działania na rozkaz		
		b) w razie zagrożenia w gotowości całodobowej		
31	Stanowisko obserwacyjne RAE (strefa zakazana)		x	
32	Stanowisko obserwacyjne bez punktu nasłuchu		x	
33	Punkt nasłuchu:	a) w gotowości do działania w toku ćwiczeń	x	
		b) w razie zagrożenia w gotowości do działania 24 godz. na dobę	x	
34	Zapora drogowa i posterunek wartowniczy z czujką:	a) z telefonem	x	
		b) z punktem nasłuchu	x	
35	Zapora drogowa		x	
36	Schron betonowy		x	x
37	Myjnia		x	
38	Strefa lądowania śmigłowców		x	x
39	Lądowisko śmigłowców		x	x
40	Strefa lądowania oddziału (zakaz przekraczania przez pojazdy gąsienicowe, zakaz prac wykopowych)		x	

Załącznik 4

PORÓWNANIE TREŚCI LEGEND MAP POLIGONOWYCH
(NIEMIECKICH Z POLSKIMI)

Lp.	Zakres oznaczeń treści umownymi znakami specjalnymi	Występowanie znaku na mapach	
		niemieckich	polskich
1	2	3	4
	GRANICE		
1	Poligon (obszar szkoleniowy)	x	x
2	Część poligonu (rejon ćwiczeń)	x	
3	Koszary	x	
4	Strefa zagrożeń	x	
5	Rejon instalacji (urządzeń) poligonowych	x	
6	Rejon prac archeologicznych, pomnik kultury	x	
7	Rejon zamknięty dla wszelkich pojazdów	x	
8	Rejon zamknięty (czasowo)	x	
9	Rejon zamknięty dla pojazdów gąsienicowych	x	
	URZĄDZENIA BEZPIECZEŃSTWA		
10	Zapora drogowa (szlaban) - z numerem	x	x
11	Zapora z posterunkiem i łącznością telefoniczną	x	
12	Maszt sygnalizacyjny	x	
13	Łącze telefoniczne	x	

1	2	3	4
	OGRANICZENIA W OBRĘBIE POLIGONU (REJONÓW ĆWICZEŃ) I INNE INFORMACJE		
14	Pomnik kultury - strefa zamknięta	x	
15	UNESCO - chronione dobro kultury	x	
16	Zakaz budowy umocnień i urządzania obozowisk	x	
17	Drogi i ulice dla ruchu pojazdów kołowych	x	
18	Odcinki dróg dla nauki jazdy	x	
19	Drogi i ulice dla ruchu pojazdów gąsienicowych	x	
20	Odcinki dróg zamknięte dla pojazdów gąsienicowych	x	
21	Drogi zamknięte dla ruchu pojazdów wojskowych	x	
22	Miejsce zmiany kierunku ruchu (nawrotu) czołgów	x	
23	Przejazd dla czołgów	x	
24	Przeszkoda	x	
25	Linia wysokiego napięcia	x	
26	Dojazd (wjazd)	x	
	URZĄDZENIA (INSTALACJE) POLIGONU		
27	Miejsce na obozowisko (rejon obozowiska)	x	x
28	Parking dla pojazdów mechanicznych	x	
29	Punkt sanitarny (pomocy medycznej)	x	x
30	Magazyn amunicyjny	x	
31	Magazyn mps	x	
32	Stanowisko poboru wody gaśniczej	x	

1	2	3	4
33	Stanowisko poboru wody pitnej	x	
34	Myjnia (wyłącznie dla pojazdów kołowych)	x	
35	Myjnia (wyłącznie dla pojazdów gąsienicowych)	x	
36	Lądowisko dla lekkich samolotów	x	
37	Lądowisko dla śmigłowców	x	x
STRZELNICE I OBIEKTY TRENINGOWE ORAZ URZĄDZENIA (INSTALACJE) Z NIMI ZWIĄZANE			
38	Punkt obserwacyjny	x	x
39	Punkt obserwacyjny z łączem telefonicznym (telefonem)	x	
40	Wieża obserwacyjna z łączem telefonicznym (telefonem)	x	
41	Schron do obserwacji celów	x	
42	Schron do obserwacji celów z łączem telefonicznym (telefonem)	x	
43	Rejon celów	x	
44	Cel ruchomy	x	
45	Rejon rozbudowy inżynieryjnej	x	
46	Rzutnia granatów ręcznych	x	
47	Plac do przeprowadzenia wysadzeń	x	
48	Rejon (dół) do przeprowadzenia wysadzeń - obszar zniszczony	x	
49	Stanowisko ogniowe	x	
50	Punkt ogniowy	x	

1	2	3	4
51	Plac celów do urządzeń laserowych	x	
52	Miejsce łącza telefonicznego	x	
53	Kierunek strzelań, tor strzelań (nr bądź nazwa)	x	x
54	Znak ostrzegawczy ograniczający zasięg celów laserowych	x	
55	Stanowisko ogniowe strzelania do dużych celów pancernych (czołgów)	x	
56	Strzelnica do ćwiczeń z amunicją ćwiczebną	x	
57	Strzelnica do celów powietrznych	x	
58	Strzelnica do prowadzenia strzelań amunicją ćwiczebną z MG i G3	x	
59	Strzelnica do strzelań z czołgów	x	
60	Strzelnica do prowadzenia ćwiczeń z materiałami wybuchowymi	x	
61	Strzelnica do strzelań artyleryjskich	x	x
62	Strzelnica małokalibrowa do strzelań artyleryjskich	x	
63	Strzelnica małokalibrowa do strzelań z moździerzy	x	
64	Strzelnica do strzelań z granatników	x	x
65	Tor przeszkód	x	
66	Ośrodek do walki pozycyjnej	x	
67	Ośrodek do walki w miejscowości	x	
68	Ośrodek do walki w lesie	x	
69	Wrak czołgu	x	
70	Strzelnica do strzelań z lekkich (ręcznych) granatników ppanc	x	

1	2	3	4
71	Magazyn tarcz	x	
72	Punkt zaopatrzenia w paliwa napędowe	x	
73	Punkt triangulacyjny (geodezyjny) z nr	x	
74	Wał ochronny dla ruchomych celów	x	
75	Punkt orientacyjny	x	

Załącznik 5

PODSTAWOWE AKTY PRAWNE MOGĄCE MIEĆ ZASTOSOWANIE PRZY OPRACOWYWANIU PLANÓW OCHRONY ŚRODOWISKA I PRZESTRZENNEGO UŻYTKOWANIA POLIGONÓW WOJSKOWYCH (PLACÓW ĆWICZEŃ)

USTAWY I ROZPORZĄDZENIA

1. PODSTAWY PRAWNE DOTYCZĄCE RACJONALNEGO GOSPODAROWANIA ZASOBAMI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I ICH OCHRONY

Powierzchnia ziemi łacznie z rzeźbą i pokryciem

1.1. Rozporządzenie Rady Ministrów z 16 lipca 1991 r. w sprawie określenia rodzajów gruntów, które uważa się za niezbędne na cele obronności i bezpieczeństwa państwa (Dz.U. Nr 72, poz. 3.13 z późniejszymi zmianami).

1.2. Ustawa z dnia 4 lipca 1996 r. o zmianie ustaw o podatku rolny, o lasach, o podatkach i opłatach lokalnych oraz ochronie przyrody (Dz.U. Nr 91, poz. 409).

1.3. Ustawa z dnia: 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89,poz. 415).

1.4. Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 26 czerwca 1996 r zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia rodzajów inwestycji szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi oraz ocen oddziaływania na środowisko (Dz.U. Nr 96, poz. 446).

1.5. Ustawa z 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Pastwa oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 107, poz. 464 z późn. zmianami).

1.6. Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 26 kwietnia 1995 r. w sprawie wprowadzenia obowiązku stosowania wybranych Polskich Norm z zakresu ochrony środowiska, zasobów naturalnych i leśnictwa (Dz.U. Nr 50, poz. 273).

1.7. Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 9 marca 1995 r. w sprawie określenia wymagań, jakim powinna odpowiadać prognoza skutków wpływu ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na środowisko przyrodnicze (Dz.U. Nr 29, poz. 150).

1.8. Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 5 czerwca 1995 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać oceny oddziaływania autostrady na środowisko, grunty rolne i leśne oraz na dobra kultury objęte ochroną (Dz.U. Nr 64, poz. 332).

1.9. Zarządzenie Ministra Gospodarki i Budownictwa z dnia 13 listopada 1996 r. w sprawie obowiązków statystycznych z realizacji prac geodezyjnych w zakresie mapy zasadniczej, ewidencji gruntów i podziemnego uzbrojenia terenu (MP Nr 77, poz. 704).

1.10. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 stycznia 1987 r. w sprawie szczegółowych zasad ochrony powierzchni ziemi (Dz.U. Nr 4, poz. 23).

1.11. Zarządzenie Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa oraz Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 5 sierpnia 1996 r w sprawie rozgraniczenia nieruchomości (MP Nr 50, poz. 469).

Zieleń miejska i na terenach wiejskich

1.12. Ustawa z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 114, poz. 492, zm.: 1992 r. Nr 54, poz. 254; 1994 r. Nr 89, poz. 415).

Zasoby gleby oraz innych gruntów rolnych i leśnych

1.13. Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. Nr 16, poz. 78).

Lasy oraz zasoby przyrodnicze gospodarki leśnej

1.14. Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U.Nr 101, poz. 444, zm.: 1992 r. nr 21, poz. 95 [art.12] i Nr 54, poz. 254 [art. 9], 1994 r. Nr 1, poz. 3 i Nr 127, poz. 327.

1.15. Rozporządzenie Rady Ministrów z 15 października 1980 r. w sprawie szczegółowych zasad ochrony lasów przed szkodliwym oddziaływaniem gazów i pyłów (Dz.U. 24, poz. 100).

1.16. Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 25 sierpnia 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej (Dz.U.Nr 67, poz. 337).

1.17. Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 25 sierpnia 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad sporządzania planów urządzania lasów (Dz.U. Nr 67, poz. 338).

1.18. Ustawa z dnia 24 października 1974 r. - Prawo wodne (Dz.U. Nr 38, poz. 230, zm.: 1975 r. Nr 17 poz. 94; 1980 r. Nr 3, poz. 6; 1983 r. Nr 44, poz. 201; 1989 r. Nr 26, poz. 139 i Nr 35, poz. 192 [art. 39]; 1990 r. Nr 34, poz. 198 [art. 1, 3, 5, 7, 23] i nr 39, poz. 222; 1991 r. Nr 32, poz. 131 [art. 64] i Nr 77, poz. 335 [art. 32[; 1993 r. Nr 32, poz. 131 [art. 64] i Nr 77, poz. 335 [art. 32]; 1993 r. Nr 40, poz. 183 {art. 2]; 1994 r. Nr 27, poz. 9 i z 1995 r. Nr 47,poz. 243).

1.19. Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 5 listopada 1991 r. w sprawie klasyfikacji wód oraz warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wyprowadzane do wód lub do ziemi (Dz.U. Nr 116, poz. 503). (Dz.U. Nr 116, poz. 503).

Zasoby środowiska morskiego

1.20. Ustawa z dnia 16 marca 1995 r. o zapobieganiu zanieczyszczeniom morza przez statki (Dz.U. Nr 17, poz. 243).

1.21. Konwencja o ochronie środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego podpisana w Helsinkach dnia 22 marca 1974 r. i ratyfikowana przez Polskę w 1980 r. (Dz.U.Nr 18, poz. 64).

1.22. Międzynarodowa konwencja o odpowiedzialności cywilnej za szkody spowodowane zanieczyszczeniem olejami, sporządzona 29 listopada 1976 r. w Brukseli (Dz.U. z 1976 r. Nr 32, poz. 184) z uwzględnieniem zmian (Dz.U. z 1986 r. Nr 20, poz. 104).

1.23. Ustawa z dnia 24 października 1974 r. - Prawo wodne - Przepisy ustawy stosuje się również do morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego w zakresie ochrony przed zanieczyszczeniem ze źródeł lądowych i ochrony przed powodzią.

1.24. Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 20 grudnia 1996 r w sprawie przepisów technicznych w zakresie zapobiegania zanieczyszczeniu morza przez statki, trybu przeprowadzania przeglądów i inspekcji, wzorów międzynarodowych świadectw,wysokości opłat z tym związanych oraz powierzenia niektórych zadań organu instytucji klasyfikacyjnej (Dz.U. Nr 2, poz. 16).

Kopaliny

1.25. Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. Nr 27, poz. 96).

1.26. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym.

Sankcje administracyjne za nieprzestrzeganie wymagań ochrony środowiska

1.27. Ustawa z dnia 16 marca 1995 r. o zapobieganiu zanieczyszczeniu morza przez statki (art. 36 - 38).

1.28. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 1995 r. w sprawie wysokości, zasad i trybu nakładania kar pieniężnych za nieprzestrzeganie wymagań ochrony środowiska oraz współczynników różnicujących wysokości kar pieniężnych (Dz.U. Nr 79, poz. 399).

1.29. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 1995 r. w sprawie zasad i trybu ustalania kar pieniężnych za naruszanie warunków jakim powinny odpowiadać ścieki odprowadzane do wód lub do ziemi oraz współczynników różnicujących wysokość kar pieniężnych (Dz.U. Nr 79, poz. 400).

1.30. Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 30 grudnia 1995 r w sprawie zasad ustalania jednorazowego odszkodowania za przedwczesny wyrąb drzewostanu (MP Nr 3, poz. 33).

2. PODSTAWY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY ŚRODOWISKA PRZED UCIĄŻLIWOŚCIAMI LUB ZAGROŻENIAMI

Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami

2.1. Rozporządzenie Rady Ministrów z 1980 r. w sprawie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniami (Dz.U. Nr 15, poz. 92).

2.2. Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 17 kwietnia 1987r. w sprawie dopuszczalnych do wprowadzenia do powietrza atmosferycznego rodzajów i ilości substancji zanieczyszczających, wytwarzanych przez silniki spalinowe (Dz.U. Nr 14, poz. 87).

Ochrona środowiska przed substancjami chemicznymi

2.3. Ustawa z dnia 21 maja 1963 r. o substancjach trujących (Dz.U. nr 22,poz. 116 zm.: 1983 r. Nr 6, poz. 25).

2.4. Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 1 lipca 1996 r w sprawie wprowadzenia zakazu stosowania, obrotu i transportu niektórych niebezpiecznych substancji chemicznych (Dz.U. Nr 86, poz. 393).

2.5. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 12 marca 1996 r w sprawie szczegółowych zasad wydawania zezwoleń na dopuszczenie środków ochrony roślin do obrotu i stosowania (Dz.U. Nr 48, poz. 212).

Ochrona środowiska przed hałasem i wibracjami

2.6. Ustawa z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (...; Dział II, Rozdz. 7, art. 49-52).

2.7. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 września 1980 r. w sprawie ochrony środowiska przed hałasem i wibracjami (Dz.U. Nr 24, poz. 90).

Ochrona środowiska przed odpadami

2.8. Ustawa z dnia 31. stycznia 1980 r. w ochronie i kształtowaniu środowiska (...; Dział II. Rozdział 8, art. 53-58 UOŚ).

2.9. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 września 1980 r w sprawie ochrony środowiska przed odpadami i innymi zanieczyszczeniami oraz utrzymanie czystości i porządku w miastach i wsiach (Dz.U. Nr 24, poz. 91).

Ochrona środowiska przed promieniowaniem

2.10. Ustawa z dnia 31 stycznia 1981 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (..., art. 29-31, Dział II, Rozdz. 9, art. 59-63).

2.11. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1986 r. - Prawo atomowe (Dz.U. Nr 12, poz. 70, zm.: 1987 r. Nr 33, poz. 180 (art.19); 1991 r. Nr 8, poz. 28 (art. 23).

2.12. Zarządzenie Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki z dnia 19 maja 1989 r. w sprawie zasad zaliczania odpadów do odpadów promieniotwórczych oraz ich kwalifikowania i ewidencjonowania, a także warunków ich unieszkodliwiania, przechowywania i składowania (MP Nr 18,poz. 125).

2.13. Rozporządzenie Rady Ministrów z 5 listopada 1980 r. w sprawie szczegółowych zasad ochrony przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym szkodliwym dla ludzi i środowiska (Dz.U. Nr 25,poz. 101).

3. PODSTAWY PRAWNE ZACHOWAWCZEJ FUNKCJI OCHRONY ŚRODOWISKA

3.1. Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U. Nr 101, poz. 444, zm.: 1992 r. Nr 21, poz. 95 [art 12] i Nr 54, poz. 254 [art 9], 1994 r. Nr 1 poz.3 i Nr 127, poz. 327).

3.2. Ustawa z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 114, poz. 492, zm.: 1992 r. Nr 54, poz. 254; 1994 r. Nr 89, poz. 415).

3.3. Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 6 stycznia 1995 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. Nr 13, poz. 61).

3.4. Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 6 kwietnia 1995 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. Nr 41, poz. 214).

3.5. Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 3 grudnia 1996 r w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych oraz określenia okresów polowań na te zwierzęta (Dz.U. Nr 1, poz. 5).

4. PODSTAWY PRAWNE OCHRONY ŚRODOWISKA PRZED NADZWYCZAJNYMI ZAGROŻENIAMI

4.1. Ustawa z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (...,Dział 5.4.).

4.2. Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska (..., Rozdz. 5, art. 29-31).

4.3. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. Nr 81, poz. 351; zm.:1993 r. Nr 65, poz. 309; 1994 r. Nr 27, poz. 309; Nr 89,poz. 414).

4.4. Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 30 sierpnia 1996 r w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi dalekosiężne do transportu ropy naftowej i ich usytuowanie (Dz.U. Nr 122, poz. 576).

Załącznik 6

POROZUMIENIE MINISTRÓW OBRONY NARODOWEJ ORAZ OCHRONY ŚRODOWISKA, ZASOBÓW NATURALNYCH I LEŚNICTWA

z dnia 1 czerwca 1994 r.

w sprawie korzystania z obszarów leśnych na potrzeby związane z obronnością i bezpieczeństwem Państwa.

§ 1

Porozumienie ustala zasady korzystania przez wojskowe jednostki organizacyjne Ministerstwa Obrony Narodowej z obszarów leśnych stanowiących zasoby Lasów Państwowych na potrzeby związane z obronnością i bezpieczeństwem Państwa, w sytuacjach innych niż określone w art. 40 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach.

§ 2

Użyte w porozumieniu określenia oznaczają:

1) ustawa o lasach - ustawę z dnia 28 września 1991 r. (Dz.U. Nr 101, poz. 44 oraz z 1992 r. Nr 21, poz. 85 i Nr 54, poz. 254 oraz z 1994 r. Nr 1, poz. 3);

2) obszary leśne - lasy, grunty i inne nieruchomości stanowiące zasoby Lasów Państwowych, przekazane wojskowym jednostkom organizacyjnym Ministerstwa Obrony Narodowej w najem, na potrzeby związane z obronnością i bezpieczeństwem Państwa;

3) poligon (plac ćwiczeń) - teren określony granicami, odpowiednio przygotowany i wyposażony w urządzenia do szkolenia wojsk, przeprowadzania badań uzbrojenia, sprzętu technicznego, amunicji, materiałów wybuchowych i specjalnych środków bojowych;

4) zamknięty obiekt wojskowy - teren ogrodzony, szczególnie chroniony, wykorzystywany na potrzeby związane z obronnością i bezpieczeństwem Państwa;

5) wojskowa jednostka organizacyjna - komenda poligonu (placu ćwiczeń), wojskowy rejonowy zarząd kwaterunkowo-budowlany, terenowy oddział lotniskowy, dowództwo okręgu wojskowego (rodzaju sił zbrojnych) jednostka organizacyjna Sztabu Generalnego Wojska Polskiego lub Ministerstwa Obrony Narodowej;

6) pole robocze - wydzieloną część poligonu (placu ćwiczeń) przeznaczoną do szkolenia wojsk w szczególności strzelnica czołgowiska, rejony upadku pocisków, pas ćwiczeń taktycznych;

7) jednostka organizacyjna Lasów Państwowych - nadleśnictwo, regionalną dyrekcję Lasów Państwowych i Dyrekcję Generalną Lasów Państwowych.

§ 3

1. Wojskowe jednostki organizacyjne korzystają z obszarów leśnych na potrzeby związane z obronnością i bezpieczeństwem Państwa na podstawie umów najmu.

2. Umowę najmu zawierają: nadleśniczy nadleśnictwa - właściwy według położenia obszaru leśnego, jako „Wynajmujący" oraz wojskowy rejonowy zarząd kwaterunkowo-budowlany lub terenowy oddział lotniskowy - jako „Najemca".

3. W przypadku gdy obszar leśny będący przedmiotem najmu położony jest na obszarze wchodzącym w skład dwóch lub więcej nadleśnictw, umowę najmu zawiera właściwy dyrektor regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych.

4. Wykaz obszarów leśnych mogących być przedmiotem najmu, zawiera załącznik nr 1 do porozumienia. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, na wniosek Ministra Obrony Narodowej wprowadza zmiany do wykazu.

§ 4

Gospodarkę leśną na obszarach leśnych prowadzą właściwe nadleśnictwa na zasadach ogólnych, na podstawie planów urządzenia lasu z uwzględnieniem potrzeb wojskowych jednostek organizacyjnych.

§ 5

1. Wojskowe jednostki organizacyjne obowiązane są przy korzystaniu z obszarów leśnych, umożliwić jednostkom organizacyjnym Lasów Państwowych bezpieczne wykonywanie robót związanych z zarządem lasami Skarbu Państwa.

2. Jednostki organizacyjne Lasów Państwowych winny mieć możliwość wykonywania robót związanych z gospodarką leśną na obszarach leśnych będących przedmiotem najmu, a ponadto, po uzgodnieniu z najemcą, swobodny wstęp na obszar leśny w innych przypadkach uzasadnionych zarządem lub koniecznością wykonywania zadań szczególnych z zakresu leśnictwa.

3. Wojskowe jednostki organizacyjne obowiązane są do:

1) nieodpłatnego udzielania wszelkiej pomocy jednostkom organizacyjnym Lasów Państwowych przy usuwaniu skutków klęsk żywiołowych (powodzi, pożarów, huraganów, gradacji szkodników itp.);

2) każdorazowego uporządkowania terenu po zakończeniu ćwiczeń (szkolenia) z udziałem wojsk, usunięcia niewybuchów, naprawy dróg, mostów, przepustów i innych obiektów, budynków i urządzeń oraz wycinki uszkodzonych drzew.

4. W zamkniętych obiektach wojskowych gospodarkę leśną i inne wymagane czynności wykonują jednostki organizacyjne Lasów Państwowych stosownie do potrzeb, w ciągu całego roku kalendarzowego, po uprzednim pisemnym lub ustnym uzgodnieniu z wojskową jednostką organizacyjną.

5. Ewentualne spory w sprawach, o których mowa w ust. 1-4, rozstrzygają wspólnie: właściwy terytorialnie dyrektor regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych i dowódca okręgu wojskowego lub dowódca rodzaju sił zbrojnych.

§ 6

Wojskowe jednostki organizacyjne nie są uprawnione do pobierania pożytków z obszarów leśnych oraz udostępniania tych obszarów osobom trzecim.

§ 7

Regionalne dyrekcje Lasów Państwowych zgłaszają z wyprzedzeniem półrocznym potrzebę przeprowadzenia i terminy prac urządzeniowych na obszarach leśnych do:

1) dowódców okręgów wojskowych (dowódców rodzajów sił zbrojnych) w zakresie poligonów (placów ćwiczeń);

2) Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego - w zakresie zamkniętych obiektów wojskowych.

§ 8

1. Za zgodą Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa wydaną na wniosek Ministra Obrony Narodowej, w granicach poligonów (placów ćwiczeń) mogą być tworzone pola robocze.

2.W granicach pól roboczych prowadzi się ograniczoną gospodarkę leśną określoną w planach urządzenia lasu.

3. Na gruntach nie zalesionych w granicach pól roboczych, wojskowe jednostki organizacyjne mogą wykonywać prace ziemne i inżynieryjne oraz inne niezbędne do szkolenia wojsk roboty podobnego rodzaju, z wyłączeniem wznoszenia budowli i urządzeń trwale związanych z gruntem.

§ 9

Wjazd do lasu wojskowych pojazdów silnikowych lub zaprzęgowych oraz postój tych pojazdów na drogach leśnych, traktowany jest jako czynność służbowa w rozumieniu art. 29 ustawy o lasach.

§ 10

Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, na wniosek Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, wywołany wystąpieniem dowódcy okręgu wojskowego (dowódcy rodzajów sił zbrojnych) może uznać na podstawie art. 15 pkt 6 i art. 16 ustawy o lasach, obszary leśne będące przedmiotem umów najmu za lasy ochronne.

§ 11

1. Czynsz najmu ustalony będzie za 1 ha obszaru leśnego według stawki wynoszącej 10% średniej stawki podatku leśnego płaconego w danym nadleśnictwie.

2. Czynsz najmu , o którym mowa w ust. 1, płatny jest jednorazowo do końca I półrocza bieżącego roku, za rok ubiegły.

3. Ustala się wzór umowy najmu obszaru leśnego, który stanowi załącznik Nr 2 do porozumienia.

§ 12

1. Na obszarach leśnych prowadzi się ochronę przeciwpożarową według zasad określonych przez przepisy powszechnie obowiązujące oraz instrukcje i wytyczne resortowe.

2. Obszary leśne powinny być dodatkowo zabezpieczone przed pożarami przez wojskowe jednostki organizacyjne, w szczególności przez:

1) założenie i utrzymywanie w stanie zmineralizowanym pasów przeciwpożarowych wokół pól roboczych i zwartych części drzewostanów w granicach pól roboczych; przebieg i szerokość pasów ustala się w umowach najmu;

2) systematyczne oczyszczanie z chrustu, suchych pozostałości roślinnych i innych łatwopalnych materiałów pasów o szerokości 100 m w głąb pola roboczego od utrzymanego w czarnym ugorze pasa przeciwpożarowego;

3) usuwanie niewybuchów i niewypałów po strzelaniach i ćwiczeniach;

4) założenia i utrzymywanie (w porozumieniu z nadleśnictwem) wzdłuż dróg leśnych przeznaczonych dla pojazdów gąsienicowych pasów przeciwpożarowych III rzędu lub pasów Kienitza w rejonach szczególnie zagrożonych pożarem;

5) opracowywanie wspólnie z jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych i właściwymi terytorialnie delegaturami okręgowych inspektoratów Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej i wojewódzkimi komendami Państwowej Straży Pożarnej - planów ochrony przeciwpożarowej obszarów leśnych na poszczególnych poligonach i placach ćwiczeń. Na mapie ochrony przeciwpożarowej obszaru leśnego powinny być naniesione dodatkowo: sieć pasów przeciwpożarowych, drogi pożarowe, punkty czerpania wody, trasy lotu i wysokości powietrznych środków obserwacji przeciwpożarowej;

6) utrzymywanie w stałej gotowości operacyjnej straży pożarnych na poligonach i placach ćwiczeń oraz wyznaczenie niezbędnych pododdziałów przeciwpożarowych przez ćwiczące jednostki wojskowe. Pododdziały powinny być wyposażone w środki przewozu, sprzęt do gaszenia pożaru i środki łączności;

7) utrzymywanie w stałej przejezdności dróg (w szczególności wyznaczonych dróg pożarowych), urządzenie i utrzymanie w stałej gotowości punktów czerpania wody do celów gaśniczych;

8) zachowanie szczególnej ostrożności przeciwpożarowej i utrzymanie stałej obserwacji obszarów leśnych w zależności od stopnia zagrożenia przeciwpożarowego w czasie ćwiczeń, przejazdu kolumn wojskowych i po ich zakończeniu;

9) przeszkolenie dowódców oddziałów i pododdziałów wojskowych w zakresie ochrony przeciwpożarowej lasów, przed rozpoczęciem ćwiczeń na poligonach i placach ćwiczeń w oparciu o instrukcję przeciwpożarową dostosowaną do warunków poligonu, opracowaną przez komendanta poligonu (placu ćwiczeń) w uzgodnieniu z jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych.

10) ustalenie stopnia zagrożenia pożarowego lasu na 12 godzin przed planowanym szkoleniem jednostek wojskowych (działania taktyczne, strzelanie, bombardowanie);

11) przestrzeganie następujących zasad postępowania w zależności od stopnia zagrożenia pożarowego lasu:

a) ograniczona możliwość powstania pożaru i zagrożenie małe (0 i I stopień zagrożenia pożarowego) - prowadzenie zajęć i strzelań bez ograniczenia rodzaju stosowanej amunicji, przy zachowaniu ogólnie obowiązujących warunków bezpieczeństwa pożarowego,

b) zagrożenie średnie (II stopień zagrożenia pożarowego) - prowadzenie zajęć (ćwiczeń) i strzelań bez wykorzystania amunicji smugowej, zapalającej, dymnej, oświetlającej, sygnałowej oraz bomb zapalających i oświetlających,

c) zagrożenie duże (III stopień zagrożenia pożarowego) przy wilgotności ściółki od 10 do 20% - prowadzenia zajęć (ćwiczeń) i strzelań jak przy drugim stopniu zagrożenia, a ponadto bez użycia rakiet. Zintensyfikowanie obowiązujących przedsięwzięć zapobiegających powstaniu i rozprzestrzenianiu się pożarów, szczególnie podczas działań taktycznych,

d) zagrożenie duże (III stopień zagrożenia pożarowego), przy wilgotności ściółki do 10%, ogłoszone w trybie alarmowym - zaniechania wszelkich zajęć, ćwiczeń i strzelań z wyłączeniem strzelań z lądu na morze, prowadzonych ze specjalnie przygotowanych stanowisk;

12) umożliwienie wykonywania lotów patrolowych i gaśniczych nad obszarami leśnymi poligonów (placów ćwiczeń) w terminach uzgodnionych z jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych.

3. Plan zabezpieczenia przeciwpożarowego ćwiczeń i przemieszczeń wojsk na trasach międzypoligonowych, wojskowe jednostki organizacyjne uzgadniają z właściwymi delegaturami okręgowych inspektoratów Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej, regionalnymi dyrekcjami Lasów Państwowych oraz komendami wojewódzkimi Państwowej Straży Pożarnej.

4. Plan zabezpieczenia przeciwpożarowego zajęć, o których mowa w ust. 3 powinien uwzględniać w szczególności:

1) sposób i środki obserwacji przeciwpożarowej terenów leśnych;

2) ilość i rodzaj jednostek ratowniczych wyznaczonych ze składu ćwiczących wojsk (§ 12 ust. 2 pkt 6), a także , w zależności od stopnia zagrożenia pożarowego lasu i rodzaju ćwiczeń, ilości jednostek ratowniczych spoza jednostek ćwiczących oraz jednostek cywilnych;

3) czasokres i sposób kontroli przeciwpożarowej terenów leśnych po przejściu ćwiczących wojsk.

§ 13

1. W przypadku pożaru na poligonie (placu ćwiczeń), lub na trasie przejazdu pojazdów wojskowych przez tereny leśne, dowódcy ćwiczących jednostek obowiązani są:

1) przerwać ćwiczenia;

2) przystąpić do gaszenia pożaru posiadanymi siłami;

3) zaalarmować właściwą terenową jednostkę Państwowej Straży Pożarnej oraz złożyć meldunek komendantowi poligonu i zawiadomić nadleśnictwo;

4) wykonywać zadania wyznaczone przez kierującego akcją ratowniczą.

2. Zasady kierowania akcją ratowniczą określają odrębne przepisy.

3. Zabezpieczenie pogorzeliska należy do obowiązków korzystającego z obszarów leśnych.

4. Udział sił i środków jednostek wojskowych i wojskowej Straży Pożarnej w gaszeniu pożaru lasu jest nieodpłatny.

§ 14

1. Dla zapewnienia sprawnego nawiązania łączności pomiędzy komendami poligonów (placów ćwiczeń), a jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych - w celu współdziałania przy gaszeniu pożarów leśnych, jednostki te umożliwiają włączanie wojskowych środków łączności do pracy na częstotliwościach przydzielonych jednostkom organizacyjnym Lasów Państwowych.

2. Minister Obrony Narodowej zapewni wyposażenie komend poligonów (placów ćwiczeń) w aparaturę do określania stopnia zagrożenia pożarowego oraz odpowiednie środki łączności wraz z ich obsługą.

3. Zorganizowanie przez komendy poligonów (placów ćwiczeń) punkty pomiarowe pracują w systemie i na zasadach obowiązujących w jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych.

4. Wojskowe jednostki organizacyjne udostępnią nieodpłatnie lądowiska i lotniska oraz zasoby (ujęcia) wodne dla samolotów uczestniczących w gaszeniu pożarów lasów.

§ 15

1. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, powołują okresowo, nie rzadziej niż co dwa lata Komisję, która w uzgodnionych terminach sprawdza zabezpieczenie przeciwpożarowe i stan sanitarny obszarów leśnych. W skład komisji wchodzą przedstawiciele Ministerstwa Obrony Narodowej oraz Ochrony Środowiska, Za-

sobów Naturalnych i Leśnictwa, wojskowych jednostek organizacyjnych i jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych. Do udziału w Komisji zapraszani będą przedstawiciele komend wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej.

2. Jednostki organizacyjne Lasów Państwowych wspólnie z wojskowymi jednostkami organizacyjnymi w miesiącu kwietniu każdego roku, sprawdzają stan techniczny pasów przeciwpożarowych, urządzeń łączności i środków ochrony przeciwpożarowej. Z czynności tych sporządza się protokół.

§ 16

1. Za szkody spowodowane działaniem lub zaniechaniem wymaganego działania, odpowiada wojskowa jednostka organizacyjna. Szkody powstałe na poligonach i placach ćwiczeń jednostki organizacyjne Lasów Państwowych szacują i rozliczają z ich najemcami.

2. Wojskowa jednostka organizacyjna obowiązana jest do usunięcia skutków szkody na obszarach leśnych własnymi siłami i na własny koszt, pod technicznym nadzorem i w terminie określonym przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych. Jeżeli wojskowa jednostka organizacyjna nie usunie szkody w terminach określonych - jednostki organizacyjne Lasów Państwowych dokonują usunięcia szkód na koszt wojskowej jednostki organizacyjnej (najemcy).

3. W sprawach spornych wynikających z realizacji postanowień ust. 1 i 2, jednostka organizacyjna Lasów Państwowych przekazuje sprawę do rozpatrzenia w trybie określonym w § 5 ust. 5.

4. Jeżeli w ciągu trzech miesięcy od przyjęcia sprawy nie dojdzie do porozumienia stron, każda ze stron może wystąpić na drogę postępowania sądowego.

5. Strona, która złożyła wniosek o wszczęcie postępowania sądowego jest obowiązana niezwłocznie zawiadomić o tym stronę pozwaną.

§ 17

Tryb postępowania w przypadku zajmowania terenów Lasów Państwowych na zakwaterowanie przejściowe Sił Zbrojnych, w tym również przejazdy i przemarsze wojska przez te tereny, określają odrębne przepisy.

§ 18

Nie rzadziej niż raz na dwa lata, strony organizują wspólne narady robocze dla dokonania analizy i uściślenia zasad współpracy wynikającej z realizacji niniejszego porozumienia.

§ 19

Gospodarkę łowiecką na obszarach leśnych określają przepisy o lasach oraz o hodowli, ochronie zwierząt łownych i prawie łowieckim.

§ 20

W przypadku rozwiązania lub wygaśnięcia umowy najmu obszarów leśnych wojskowe jednostki organizacyjne obowiązane są przywrócić przedmiot najmu do stanu poprzedniego, własnymi siłami i na własny koszt.

§ 21

Postanowienia niniejszego porozumienia stosuje się odpowiednio do obszarów leśnych pozostających w zarządzie Parków Narodowych, a będących w wykorzystaniu wojskowych jednostek organizacyjnych.

§ 22

Porozumienie ma charakter regulacji przejściowej i obowiązuje do czasu nowych rozwiązań opartych na regulacji ustawowej.

MINISTER OCHRONY ŚRODOWISKA, ZASOBÓW NATURALNYCH I LEŚNICTWA

/-/ Stanisław ŻELICHOWSKI

MINISTER OBRONY NARODOWEJ

/-/ Piotr KOŁODZIEJCZYK

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
Nr ewid. 62301
Akademii Obrony Narodowej